

ВЛАДЕТА ЈЕРОТИЋ – КЊИЖЕВНИК, НАУЧНИК
И РЕЛИГИОЗНИ МИСЛИЛАЦ

За издавача
Проф. др Зоран Момчиловић, декан

Главни и одговорни уредник
Доц. др Александар Стојадиновић

Одржавање научног скупа *Владета Јеротић – књижевник, научник и религиозни мислилац* на Педагошком факултету у Врању 5. априла 2019. године финансијски је подржало Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ У ВРАЊУ
УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ

Научни скуп са међународним учешћем

**ВЛАДЕТА ЈЕРОТИЋ – КЊИЖЕВНИК,
НАУЧНИК И РЕЛИГИОЗНИ МИСЛИЛАЦ**

– Књига сажетака –

Врање, 2019.

САДРЖАЈ

Жарко Требјешанин <i>Владета Јеротић – мислилац, просветитељ, апостол и исцелитељ</i>	8
Ирена П. Арсић <i>Нове могућности у проучавању комплексног дела Владете Јеротића</i>	10
Драган Г. Каран <i>Улога и значај проф. Владете Јеротића за формирање пастирске психологије на Богословском факултету Српске православне цркве у Београду</i>	12
Љупчо Кеверески <i>Пут у средиште сопства задње оруђе савременог човека</i>	14
Горан М. Максимовић <i>Српски писци и дјела 18. и 19. вијека у тумачењима Владете Јеротића</i>	16
Драгиша Бојовић <i>Милан Кашанин у сећањима Владете Јеротића</i>	18
Милутин Ђуричковић <i>Дневника проза Владете Јеротића</i>	20
Сунчица Денић <i>„Тихи глас“ Милана Ракића као израз религиозности у тумачењу Владете Јеротића</i>	22
Тихомир Петровић <i>Књижевна критика Владета Јеротића</i>	24
Христо Петрески, Мито Спасевски, Ана Петреска <i>Јеротићева стваралачка и пророчка гледишта о бајкама</i>	26
Снежана С. Башчаревић <i>Јеротић о Кафкиној болести и стварању</i>	28
Данијела Мишић <i>Тумачење трагедије „Хамлет“ у књизи „Човек на путу зрелости“ Владете Јеротића</i>	30
Предраг Јашовић <i>Доситеј Обрадовић у херменеутичком кључу Владете Јеротића</i>	32
Ана М. Андрејевић <i>Шекспир у виђењу Владете Јеротића</i>	34
Јелена В. Јовановић <i>Запажања Владете Јеротића о питањима из области науке о књижевности</i>	36
Милица Алексић <i>Књижевно дело Радоја Домановића у оглед(ал)у Владете Јеротића</i>	38
Јелена Јовановић Костић, Драгана Станковић <i>Промисљања Владете Јеротића о Вуковим пословицама</i>	40

Биљана Ристић <i>Народна мудрост код психијатра – како Владета Јеротић тумачи Вукове пословице</i>	42
Тања Русимовић, Валентина Златановић Марковић <i>Моћ живе речи академика Владете Јеротића</i>	44
Душан Р. Стефановић <i>Антропонимија у књизи „Путовања, записи, сећања (1951–2001)“ Владете Јеротића</i>	46
Љубиша Митровић <i>Психолошко и религиозно у развоју идентитарне културе</i>	48
Бранко Горгиев <i>Владета Јеротић и његова мисија</i>	50
Слађана Ристић Горгиев <i>Човек као homo religiosus у делу Владете Јеротића</i>	52
Зоран Момчиловић <i>Зашто религија, божански аспекти и научно мишљење</i>	54
Ружица Петровић <i>Филозофски приступ у тумачењу Јеротићевог разумевања појма „напредовања“ у православљу</i>	56
Петар Анђелковић, Радица Недељковић <i>Вера и национални идентитет у делу Владете Јеротића</i>	58
Александра Димитријевић, Дејан М. Тубић <i>Владета Јеротић – психоанализа, филозофија, религија</i>	60
Драган Павловић <i>Моралне дилеме на крају живота – између нове и старе Европе</i>	62
Слободан Марковић, Зоран Момчиловић, Владимир Момчиловић <i>Повратак романтизма у психологију? Јеротићево читање Новалиса и Рилкеа</i>	64
Бојан Јовановић <i>Јеротићево тумачење душевних обољења</i>	66
Стана Смиљковић, Стојан Ценић <i>Јеротићев однос према великим културама</i>	68
Жикица Симић <i>Владета Јеротић и његов допринос етносоциологији и етнопсихологији Срба</i>	70
Марија Котевска Димовска <i>Мокта на психотерапијата во поставување на сонот во служба на интеграција на личноста</i>	72
Милена Димитријевић Томић <i>Психотерапија и савремено друштво</i>	74
Миле Илић, Катарина Илић <i>Владета Јеротић у науци и образовању: значај академског писања, са освртом на педагошке и правне науке</i>	76

Александра Илић Петковић, Миле Илић, Весна Николић <i>Правно-институционални оквир образовања и научно-истраживачког рада у Србији – претпоставке за потоње генерације Владете Јеротића</i>	78
Данијела Здравковић, Татјана Милосављевић Ђукић <i>Стваралаштво академика Владете Јеротића: у функцији неговања и подстицања креативности младих – будућих креатора друштва у XXI веку</i>	80
Исидор Граорац <i>„Тајна детињства“ у делу Владете Јеротића и Марије Монтесори</i>	82
Александар Стојадиновић, Весна Здравковић, Јелена Вучковски Миневска <i>Моцартова „Чаробна фрула“ из визуре Владете Јеротића</i>	84
Ивана Тасић Митић, Ана Спасић Стошић <i>Јеротићево схватање о васпитању у светлу холистичког приступа развоју личности</i>	86
Бојана Анђелковић <i>Владета Јеротић: „О васпитању“</i>	88
Сунчица Стојановић <i>„Свет као реч“ у комуникацији са професором Јеротићем</i>	90

Жарко ТРЕБЈЕШАНИН
Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију
Универзитет у Београду

ВЛАДЕТА ЈЕРОТИЋ – МИСЛИЛАЦ, ПРОСВЕТИТЕЉ, АПОСТОЛ И ИСЦЕЛИТЕЉ

Сажетак: Владета Јеротић је био човек енциклопедијског образовања и ренесансних дарова за филозофију, медицину, психологију, психијатрију, књижевност, уметност итд. Као мислилац, Јеротић се смело хватао у коштац са многим од најзначајнијих метафизичких, теолошких, антрополошких, психолошких и етичких питања. У готово свим његовим култним књигама средишње место заузима проблем људске природе, човек и његов однос према Богу. По академику Јеротићу, човек је вечито распет између добра и зла, између Бога и ђавола, али и непрестано тежи самоусавршавању. Др Јеротић, омиљени предавач, морални узор и просветитељ, имао је изванредан дар да на слушаоце и гледаоце пренесе своје знање, мудрост и етичке поруке и поуке. Он је, у време аномије и духовне кризе, деценијама, упорно и стрпљиво, истицао вредност образовања, вере, толеранције и културе. Хришћанство је, по њему, једини прави лек за човеково незнање, несрећу и очајање. Психијатар, просветитељ и мудрац, Владета Јеротић је просветљивао ум људи и лечио њихове ране на души својим благим и мудрим речима.

Кључне речи: Владета Јеротић, психолог, мислилац, просветитељ, исцелитељ.

**VLADETA JEROTIC – THINKER, PHILOSOPHER,
APOSTLE AND HEALER**

Abstract: Vladeta Jerotic was a man of encyclopedic education and Renaissance knowledge of philosophy, medicine, psychology, psychiatry, literature, art, etc. As a thinker, Jerotic was bold enough to deal with many of the most significant metaphysical, theological, anthropological, psychological and ethical issues. Almost all of his popular books primarily focus on the problem of human nature, man and his relationship with God. According to academician Jerotic, man is eternally split between good and evil, between God and the Devil, but who is constantly striving for self-improvement as well. Dr Jerotić, a favorite lecturer, moral role model and philosopher had an extraordinary gift to convey his knowledge, wisdom and ethical messages and lessons to listeners and viewers. At the times of the anomie and spiritual crisis, he persistently and patiently emphasized the value of education, religion, tolerance and culture for decades. According to him, Christianity is the only true cure for human hopelessness, misfortune and despair. Being the psychiatrist, philosopher and sage, Vladeta Jerotic enlightened the minds of people and treated their wounds of the soul with his mild and wise words.

Key words: Vladeta Jerotić, psychologist, thinker, philosopher, healer.

Ирена П. АРСИЋ
Филозофски факултет
Универзитет у Нишу

НОВЕ МОГУЋНОСТИ У ПРОУЧАВАЊУ КОМПЛЕКСНОГ ДЕЛА ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА

Сажетак: Бавећи се научноистраживачким, есејистичким и публицистичким радом, током седам деценија прошлог и овог века, Владета Јеротић је оставио на стотине студија, огледа и приказа, као и више десетина књига у три велике области његовог интересовања – медицина, религија и књижевност. Остваривши на тај начин изузетно дело у српској култури, поставио је пред стручну публику и не тако лак задатак његовог прегледа, усвајања, оцењивања, посебно компликован у временима уже специјализације и одсуства мултидисциплинарног приступа.

Рукопис дневника Владете Јеротића, текст његових вишедеценијских снова, као и строже тематско окупљање његових студија, један су од начина који би омогућили лагоднији и директнији увид како у ову непоновљиву личност српске културе, тако и у његово дело.

Кључне речи: Владета Јеротић, рукопис, дневник, снова.

Irena P. ARSIĆ
Faculty of Philosophy
University of Nis

NEW OPPORTUNITIES IN THE RESEARCHING OF VLADETA JEROTIC'S COMPLEX WORK

Abstract: During the last seven decades Vladeta Jerotic was involved in scientific, essayistic and publicistic work. He published hundreds of studies, reviews, as well as dozens of books in three major areas - medicine, religion and literature. Therefore, he set up a task for the experts to review, adopt and evaluate his work.

Vladeta Jerotic's diary, the text which contains what he dreamt for the last seven decades, and the more rigorous thematic gathering of his studies would enable a better knowledge of the work, and personality of this great Serbian erudite.

Key words: Vladeta Jerotic, manuscript, diary, dreams.

Драган Г. КАРАН
Православни богословски факултет
Универзитет у Београду

**УЛОГА И ЗНАЧАЈ ПРОФ. ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА
ЗА ФОРМИРАЊЕ ПАСТИРСКЕ ПСИХОЛОГИЈЕ
НА БОГОСЛОВСКОМ ФАКУЛТЕТУ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ У БЕОГРАДУ**

Сажетак: Доласком проф. Владете Јеротића на Православни богословски факултет, студенти теологије добијају прилику да се упознају са психолошком страном човека сходно искуствима савремене психологије и психијатрије. Проф. Јеротић уводи нови предмет под називом Пастирска психологија, у коме настоји да направи синтезу између биолошке, психолошке, културолошке особине човека, повезујући их са религијском димензијом. Успешно прави синтезу душевног и духовног у човеку, а све ово поткрепљује оригиналним радовима на овом пољу. Велико психијатријско и психотерапеутско искуство проф. Јеротића помаже бољем разумевању православне духовности и њеном афирмисању у савременом свету. При конципирању предмета Пастирска психологија, проф. Јеротић не остаје само на теоретском концепту, већ покушава да се суочи са проблемима свакодневнице и да студенте Православног богословског факултета, као будуће свештенике и духовнике, припреми за разумевање и пастирско суочавање с изазовима свакодневног живота.

Кључне речи: пастирска психологија, душевно-духовно биће, психотерапија, духовност Цркве.

Dragan KARAN
Theological Faculty
Belgrade University

***THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF PROF. VLADETAJEROTIĆ
IN THE ESTABLISHING OF THE COURSE OF PASTORAL
PSYCHOLOGY AT THE THEOLOGICAL FACULTY
OF THE SERBIAN ORTHODOX CHURCH IN BELGRADE***

Abstract: With the arrival of Prof. Vladeta Jerotić at the Orthodox Theological Faculty, theology students are offered an opportunity to acquaint themselves with the psychological part of human beings in accordance to the experience of contemporary psychology and psychiatry. Jerotić introduces a new course, Pastoral Psychology, with the attempt to form a synthesis between the biological, psychological and culturological aspects of humans associating them with the religious dimension. He succeeds in forming a synthesis between the mental and the spiritual in humans, supporting all of this with original works in this field. The vast experience of Prof. Jerotić in psychiatry and psychotherapy facilitates a better understanding of Orthodox spirituality and its affirmation in the contemporary world. In his conception of Pastoral Psychology, Prof. Jerotić is not constrained merely to the theoretical; moreover, he endeavors to address problems of every-day life and to train Theology students, as prospective priests and spiritual fathers, in understanding and pastorally handling the challenges of every-day life.

Key words: Pastoral Psychology; mental/spiritual being; Psychotherapy; spirituality of the Church.

ПУТ У СРЕДИШТЕ СОПСТВА ЗАДЊЕ ОРУЂЕ САВРЕМЕНОГ ЧОВЕКА

„ Нека свако иде својим путем...“
„Али заједнички на путу јачање психолошке структуре
достојне човекове цивилизацијске форме“

Сажетак: Свет у коме живимо није ново место, овај свет је постојао. Међутим, није више место где живи онај „стари човек“. Он је у кризи коју је сам створио тиме што је децентрализовао своју унутрашњост. Људски ентитет унутрашњости је допустио да се демонстрира његова духовна архитектура у којој унутрашњи нуклеус психе даје смисао животу. Он је изгубио Сопство, свој унутрашњи глас (Хумберт, 1980), свој високи морални инстинкт (Јунг, К.), доживео психолошку инфлацију свога ЈА (Јеротић, В., 2011) и тако је изашао изван свог центра и постао савремени НЕ ЈА човек. То доводи до тога да се савремени човек поново бори Сопства да би оправдао свој неприкосновени легитимитет људске цивилизације. У раду се мета-анализом настоје сагледати теоријске елаборације неколико парадигматских полемичних постулата који су једина перспектива на путу у средиште Сопства као задњег оруђа савременог човека. Један се односи на ново поимање Сопства као „конгломерата душе“ у новом Егосвету. Други се односи на императивно редефинисање и ново позиционирање двеју психолошких структура Ега и Сопства. Трећи се односи на демистификацију „анатомије људске деструктивности, као облика креативности и најтежег испита људског ума“, а четврти се односи на елаборацију концепта емпатије, као психолошког раритета у савременом добу, по обрасцу аутора Коен-Барон Сајмона (2011). Задњи је трагање за одговором на питање: који су принудни излази из садашњег „ропства ума и душе“ у нови свет хармоније, целовитости и холистичности?

Ово су само неки још светли отвори у процепу људске душе за које се траже путеви превазилажења психолошке кризе савременог човека и ревитализације његове духовне архитектуре.

Кључне речи: Сопство, јаство, целовитост.

THE PATH TO THE SELF-CENTER IS THE LAST TOOL OF THE MODERN MAN

"Let everyone go their way..."
"But on the path to strengthening the psychological structure
decent human civilizational forms "

Abstract: The world we live in is not a new place, it existed before. However, it is no longer the place where the "old man" lives. In the crisis he himself created, he degraded his inner self. The human internal entity has allowed dismantling its spiritual architecture in which the inner psyche gives way to life. He lost his self, his inner voice (Humbert, 1980), his high moral instinct (Jung, K.), experienced the psychological inflation of one's self (Jerotić, V., 2011), and thus came out of his center and became a modern " I DO NOT "man. This leads to the modern man fighting Against Selfishness to justify his undeniable legitimacy of human civilization. Therefore, in this paper, meta-analysis seeks to observe the theoretical elaborations of several paradigmatic polemical postulates, which are the only perspective and apt in the center of self as the last tool of the modern society. Moreover, one refers to the new understanding of the Self as the "conglomerate of the soul" in the new Ego world. The second refers to the imprecise redefinition and the new positioning of the two psychological structures of the Ego and the Self. The third refers to the demystification of "Anatomy of Human Destructiveness, as a form of creativity and the most difficult examination of the human mind", and the fourth relates to the elaboration of the concept of empathy as a psychological rarity in the contemporary age, according to Koen-Baron Simon (2011). Last but not least is the search for the answer to the question: who are the forced exits from the present "bondage of mind and soul" into a new world of harmony, integrity and holistic?

Also, these are some new openings in the way of the human soul for which the paths of overcoming the psychological crisis of the modern man and revitalizing his spiritual architecture are sought.

Key words: Self, ego, integrity.

Горан М. МАКСИМОВИЋ
Филозофски факултет
Универзитет у Нишу

СРПСКИ ПИСЦИ И ДЈЕЛА 18. И 19. ВИЈЕКА У ТУМАЧЕЊИМА ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА

Сажетак: Међу бројним књижевним огледима Владете Јеротића, који су посвећени српским писцима од средњег вијека до савремених писаца са краја 20. и почетка 21. вијека, наша пажња је усмјерена на писце и дјела нове српске књижевности. Анализирани су Јеротићеви огледи о Доситеју Обрадовићу, Вуку Караџићу, Проти Матеји Ненадовићу, Јовану Стерији Поповићу, Петру Другом Петровићу Његошу, Лази Костићу, Пери Тодоровићу, Драгутину Илићу, Радоју Домановићу и Бори Станковићу. Указано је на специфичности Јеротићевог интерпретативног метода у којем се укрштају психолошки и психоаналитички, са антрополошким и књижевноисторијским приступом. Захваљујући свему томе, Јеротић је исписао једну неформалну, али веома смислену историју српске књижевности у трајању од девет стољећа, а сегмент посвећен српским писцима 18. и 19. вијека представља најизазовнији дио те историје у интерпретативном и контекстуалном смислу.

Кључне ријечи: српска књижевност, српски писци, историја књижевности, психологија, психоанализа, антропологија.

Goran M. MAKSIMOVIĆ
Faculty of Philosophy
University of Nis

SERBIAN WRITERS AND THEIR WORKS OF THE 18th AND 19th CENTURY IN TERMS OF VLADETA JEROTIĆ

Abstract: In numerous literary reviews of Vladeta Jerotić, dedicated to Serbian writers from the Middle Ages to contemporary writers from the end of the 20th and the beginning of the 21st century, our attention is focused on writers and works of new Serbian literature. Jerotić's views on Dositej Obradović, Vuk Karadžić, Agostin Mateja Nenadović, Jovan Sterija Popović, Petar Drugi Petrović Njegoš, Lazi Kostić, Pero Todorović, Dragutin Ilić, Radoje Domanović and Borisav Stanković were analyzed. It is pointed out on the specificity of Jerotić's interpretive method in which they cross psychological and psychoanalytic, with anthropological and literary historic approach. Thanks to all this, Jerotić wrote an informal but very meaningful history of Serbian literature for the last nine centuries, and a segment dedicated to the Serbian writers of the 18th and 19th centuries is the most challenging part of that history in both interpretative and contextual terms.

Key words: Serbian literature, Serbian writers, history of literature, psychology, psychoanalysis, anthropology.

Драгиша БОЈОВИЋ
Филозофски факултет
Универзитет у Нишу

МИЛАН КАШАНИН У СЕЋАЊИМА ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА

Сажетак: Када се сретну две личности као што су били Милан Кашанин и Владета Јеротић, онда се у њиховим разговорима сусрећу епохе и појаве, људи и догађаји, укрштају се ставови, записују се сећања. У периоду од 1974. године па скоро до Кашанинове смрти (1981) Јеротић и Кашанин су у друштву других интелектуалаца, али и сами, размењивали мишљења о многим питањима. Део тога забележио је Владета Јеротић и предочио културној јавности. Из Јеротићевих сећања можемо реконструисати кључне Кашанинове ставове о историји, друштву, политици, култури. Неки од тих ставова могу се поредити и са разговорима које је Милан Кашанин водио са другим интелектуалцима свога времена.

Кључне речи: Владета Јеротић, Милан Кашанин, разговори, историја, култура.

Dragiša BOJOVIĆ
Faculty of Philosophy
University of Nis

MILAN KAŠANIN AS REMEMBERED BY VLADETA JEROTIC

Abstract: When two personalities such as Milan Kašanin and Vladeta Jerotic meet, their conversations include different epochs and phenomena, people and events, different views are exchanged, memories are recorded. From 1974 and almost until Kašanin's death (in 1981), Jerotić and Kašanin exchanged opinions on different issues between themselves and in the company of other intellectuals. A part of this was recorded by Vladeta Jerotic and presented to the public. Jerotic's memories help us to reconstruct the key Kašanin's views on history, society, politics, culture. Some of these opinions can be related to the conversations that Milan Kašanin had with other intellectuals of his time.

Key words: Vladeta Jerotic, Milan Kašanin, discussions, history, culture.

Милутин БУРИЧКОВИЋ
Висока школа за васпитаче струковних студија
Алексинач

ДНЕВНИЧКА ПРОЗА ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА

Сажетак: У овом раду биће речи о дневничкој прози Владете Јеротића, која је недавно најављена под називом *Дневник (1938-1945)*, у издању Задужбине Владете Јеротића (2019). Ово остварење још једном показује поливалентност и разуђеност његових стваралачких интересовања, као мислиоца и писца, односно као човека који разматра бројна егзистенцијална, етичка, социолошка и друга питања од ширег значаја не само за појединца већ и за читав колектив. Истовремено, Дневник пружа прилику да се још једном скицира и заокружи Јеротићев стваралачки портрет, који по много чему заслужује пажњу читалаца и књижевних истраживача са различитих аспеката.

Кључне речи: дневник, поетика, етика, стил, филозофичност.

Milutin ĐURIČKOVIĆ
Preschool Teachers Training College in Aleksinac

VLADETA JEROTIC'S DIARY PROSE

Abstract: This paper will deal with Vladeta Jerotic's diary prose, which was recently published by Vladeta Jerotic Foundation (2019) as "Dnevnik 1938-1945 (Diary 1938-1945)". This book demonstrates the polyvalence and diversity of his creative interests: as a thinker and writer, or as a man who considers numerous existential, ethical, sociological and other issues of a broader significance, not only for the individual, but for the entire collective. At the same time, the diary provides an opportunity to re-sketch and complete Jerotic's creative portrait, which in many ways deserves the attention of readers and literary researchers from different aspects.

Key words: diary, poetics, ethics, style, philosophy.

Сунчица ДЕНИЋ
Педагошки факултет у Врању
Универзитет у Нишу

„ТИХИ ГЛАС“ МИЛАНА РАКИЋА КАО ИЗРАЗ РЕЛИГИОЗНОСТИ У ТУМАЧЕЊУ ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА

Сажетак: Милан Ракић је поред Боре Станковића, оца Јустина, сада Светог Јустина, Његоша, Лазе Костића, Достојевског, Настасијевића и осталих, један од оних писаца/песника у чијем делу Владета Јеротић препознаје религиозност. Јеротић тумачи поезију Милана Ракића, дајући одговоре на велики број тема и питања, откривајући песничку тајну путем психоаналитичког модела, као и светоотачког, по коме је свако остварење јаства, заправо стално *почињање Бога*. За њега је Ракић више од онога што су други рекли о њему (а заједно са тим), и више од онога но што се и сам песник опредељивао. Јеротић је у песниковом песимизму препознао патње старих мученика које одликује хришћанско трпљење, као нпр. у песми *Освит (Преживи муке распетог Христа/ За све о теби што греши и страда)*.

Нарочита потврда овој тези је песма *Јасика*, написана непосредно пред песникову смрт. Тако се, суочен са лицем смрти, као са лицем Бога, трепери, дрхти и светли као јасика/трепетлика, што је и наговештај новог живота, треперујућег, преображењског и васкрслог, о чему Владета Јеротић пише у последњем поглављу књиге о Ракићу и религиозности.

Кључне речи: Милан Ракић, песничка тајна, песимизам, страдање, религиозност, преображај.

Sunčica DENIĆ
Pedagogical Faculty in Vranje
University in Niš

MILAN RAKIC'S "SILENT VOICE" AS THE EXPRESSION OF RELIGIOUSNESS IN INTERPRETATION OF VLADETA JEROTIC

Abstract: Vladeta Jerotic recognized religiousness in literary works of Milan Rakic as well as in Bora Stankovic's, Saint Justin's, Njegos's, Laza Kostic's, Dostoyevsky's, Nastasijevic's and other writers and poets. Jerotic interprets Rakic's poetry, gives answers to lots of questions and topics, reviling the poets secret using psychoanalytic model as well as holyfathers which means that each being is continuous "reviling of God". For him, Rakic is more than the others had said about him and, together with it, even more than what the poet himself was considering. In Rakic's pessimism Jerotic recognized suffering of old martyrs which is shown in Christians' enduring as it is in a poem *Osvit (Dawn)*.

Confirmation to this thesis is the poem *Jasika (Aspen)*, which was written just before the poet's death. Thus faced with death, as with God himself, he flickers, trembles and shines like an aspen, which is a hint of a new, flickering, transformed and resurrected life. This is what Vladeta Jerotic writes about in the last chapter of his book about Rakic and religiousness.

Key words: Milan Rakic, poet's secret, pessimism, suffering, religiousness, transformation.

Тихомир ПЕТРОВИЋ
Педагошки факултет у Сомбору
Универзитет у Новом Саду

КЊИЖЕВНА КРИТИКА ВЛАДЕТА ЈЕРОТИЋА

Сажетак: Критика Владета Јеротића претпоставља ослонац на одговарајуће норме укуса и уметничке стандарде. Мисаоне, емотивне и језичке структуре, оно што је суштинско и најунутарњије, аутор сагледава са становишта естетичких, антрополошких и психолошких законитости литерарног стварања. Не само ауторова “душа”, већ и материјални узроци доприносе разоткривању језичко уметничке творевине као игре разума и уобразиље. Спој унутрашњег и спољашњег приступа тексту, препознатљива је црта Јеротићеве књижевнокритичке доктрине.

Објективност и проминентност, мудрост и тачност критичког суда имају ослонца у научној и уметничкој вокацији овога аутора, у ширини и дубини његове личности.

Кључне речи: критика, дело, естетско, тумачење, вредновање.

Tihomir PETROVIĆ
Faculty of Pedagogy in Sombor
University of Novi Sad

LITERARY CRITICISM BY VLADETA JEROTIC

Abstract: The criticism by Vladeta Jerotic is the foundation for the appropriate artistic standards. The thoughts, emotions and linguistic structures, the essential and the inmost feelings are examined by the author from the standpoint of the aesthetic, anthropological and psychological principles of literary creation. Not only the author's "soul" but also the material causes contribute to the unveiling of the linguistic and artistic creation as a game of reason and imagination. The combination of inner and outer approach to the literary text is a recognizable trait of Jerotic's literary criticism.

The objectivity and prominence, wisdom and accuracy of the critical opinion stem from the scientific and artistic vocation of this author, as well as the depth of his character.

Key words: criticism, literary work, aesthetics, interpretation, evaluation.

Христо ПЕТРЕСКИ

Институт за науку, алтернативу, књижевност и уметност - Скопље

Мито СПАСЕВСКИ

Педагошки факултет – Скопље

Ана ПЕТРЕСКА

Институт за науку, алтернативу, књижевност и уметност - Скопље

ЈЕРОТИЋЕВА СТВАРАЛАЧКА И ПРОРОЧКА ГЛЕДИШТА О БАЈКАМА

Сажетак: У овом раду обухваћена су само три тематска домена из богатог и садржајног, несвакидашњег и знаменитог опуса психијатра и књижевника др Владете Јеротића. Најпре пратимо његове исказе о терапеутској функцији и моћи бајке, затим релацију и повезаност психијатрије и фантастике и на крају карактеристике и реалитете духа времена.

Као ретко који други аутор, др Владета Јеротић је проницљиви интелектуалац, савремени научник и компетентан визионар и стручњак који тумачи садашњост, подсећајући на прошлост и указујући на будућност.

Његове речи су лековите, охрабрујуће и обавезујуће, а његов опус и стваралаштво и до сада, али и у даљим проучавањима и разматрањима су камен темељац, знакови на путу и неизоставни садржај и грађа.

Кључне речи: бајка, терапија, психијатрија, фантастика, садашњост, дух времена.

Hristo PETRESKI
Mito SPASEVSKI
Ana PETRESKA

JEROTICH'S CREATIVE AND PROPHETIC OUTPOURINGS ON FAIRY TALES

Abstract: This paper deals with only one thematic domain from the rich and filled with content, unusual and famous opus of the psychiatrist and writer Dr Vladeta Jerotic. These are his statements on the therapeutic function and the power of fairy tales.

As rarely any other author, Dr Vladeta Jerotic is an insightful intellectual, contemporary scientist and a competent visionary and expert who vivisects the present, in the light of the past and pointing to the future.

His words are healing, encouraging and binding, and his opus and creativity so far, but also in further studies and considerations, are the cornerstone, the signs on the road, and indispensable content and building material.

Key words: fairy tale, therapy, psychiatry, fantasy, present, experience.

Снежана С. БАШЧАРЕВИЋ
Учитељски факултет у Призрену/Лепосавићу
Универзитет у Приштини/Косовској Митровици

ЈЕРОТИЋ О КАФКИНОЈ БОЛЕСТИ И СТВАРАЊУ

Сажетак: Франц Кафка ушао је у књижевност као самосталан писац, развивши се независно од књижевних школа и књижевних програма. Неодољиво је привлачио и естетски образованог и једноставног човека, књижевног критичара и аналитичког психолога, Владету Јеротића. В. Јеротић је у књизи „Болест и стварање“ на Кафкином примеру указао на двоструку природу неурозе: као кочнице и као подстицаја стварања, односно показао је колико је неуроза била шанса, а колико препрека за Кафкино стварање. Рад има за циљ да аналитичким приступом предочи Јеротићев метод рада и кључне ставове којима се служио када је објашњавао претпостављену везу између природе болести, личности писца и његовог дела. Закључићемо да без познавања психоанализе и аналитичке психологије савремени патограф не може тумачити писце и њихова дела, разумети црте њиховог карактера и стваралачки процес.

Кључне речи: Владета Јеротић, Франц Кафка, болест, стварање, писац, књижевно дело.

Snežana S. BAŠČAREVIĆ
Teacher Training Faculty in Prizren/Leposavić
University of Priština/Kosovska Mitrovica

JEROTIĆ ON KAFKA'S DISEASE AND CREATION

Abstract: Franc Kafka entered literature as a freelance writer, developing independently from literary schools and literary programs. He also attracted an aesthetically educated and simple man, literary critic and analytical psychologist. Vladeta Jerotić in the book "Illness and Creation" pointed to the double nature of neurosis: as brakes and as incentives for creation on Kafka's case; or how much the neurosis was a chance, and how much an obstacle for its creation. The aim of the paper is to present Jerotić's method of work and the key attitudes he used when explaining the supposed relationship between the nature of the disease, the personality of the writer and his work. We will conclude that, without knowing psychoanalysis and analytical psychology, a modern pathographer can not interpret writers and their works, understand the features of his character and the creative process.

Key words: V. Jerotić, F. Kafka, illness, creation, writer, literary work.

Данијела МИШИЋ
Педагошки факултет у Врању
Универзитет у Нишу

ТУМАЧЕЊЕ ТРАГЕДИЈЕ ХАМЛЕТ У КЊИЗИ ЧОВЕК НА ПУТУ ЗРЕЛОСТИ ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА

Сажетак: У овом раду истражујемо богатство идеја Владете Јеротића у области слободе мисли о опстајању човека на његовом путу зрелости. Груписани текстови у књизи указују на разнородност питања о којима аутор расправља у одређеном простору и времену, а у зависности од потреба средине, ужег круга научника и шире публике. У њима преовлађује вечна људска потреба за више врста љубави, слободом развоја и изражавања. Сви текстови указују на дубоку хуманистичку мисао да се кроз искуство, проучавање теологије, филозофије, књижевности допре до човекове свести и разума. Ми ћемо се осврнути на Јеротићево тумачење лика Хамлета из истоимене трагедије Виљема Шекспира, који пружа могућности откривања подсвести човека, вечите тежње ка истини, смисла егзистенције и односа према универзалним вредностима.

Кључне речи: Владета Јеротић, Хамлет, зрелост, вредности, стваралаштво.

Danijela MIŠIĆ
Pedagogical faculty in Vranje
University in Niš

INTERPRETATION OF TRAGEDY *HAMLET* IN THE BOOK *MAN ON HIS PATH OF MATURITY* BY VLADETA JEROTIĆ

Abstract: This paper explores rich ideas of Vladeta Jerotić about freedom of thoughts and man's survival on his path of maturity. Classified texts in the book *Man on his path of maturity* point at diverse issues that the author discusses in a certain space and at a certain moment, depending on the needs of the environment, narrow scientific circle and wider audience. Eternal human need for many kinds of love prevails in these texts as well as the need for a free progress and expression. All texts point to a deep humanistic idea to reach human's mind and reason through experience, through studying theology, philosophy, literature. We shall look back at Jerotić's interpretation of Hamlet's character in the tragedy of the same name by William Shakespeare that offers many opportunities to discover man's consciousness, everlasting tendency for the truth, the meaning of existence and attitude towards universal values.

Key words: Vladeta Jerotić, Hamlet, maturity, values, creation.

ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ У ХЕРМЕНЕУТИЧКОМ КЉУЧУ ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА

Сажетак: Владета Јеротић је један од најзначајнијих есејиста у другој половини двадесетог и почетком двадесет и првог века. Он је интерпретатор књижевности који је психоаналитичку методу и методу теорије архетипова у херменеутику српске књижевности увео на велика врата. У том правцу посматрано, Јеротића можемо сматрати и једним од зачетника примене психолошких метода у тумачењу књижевних чињеница.

Овом приликом, у раду посматрамо лик и дело Доситеја Обрадовића у делу Владете Јеротића. Владета Јеротић је у неколико наврата писао о Доситеју. Први рад је под називом *Између православља и западне просвећености* са краја прошлог века и други *Доситеј Обрадовић данас* са почетка двадесет и првог века. У нашем раду показујемо какав је однос имао Владета Јеротић према делу, раду и личности Доситеја Обрадовића и какво је место он дао Доситеју не само у српској књижевности већ и у српској култури уопште.

Кључне речи: Доситеј Обрадовић, психологизирање, српска књижевност, српска култура.

DOSITEJ OBRADOVIC IN THE HERMENEUTIC KEY OF VLADETA JEROTIC

Abstract: Vladeta Jerotic is one of the most important essayists in the second half of the twentieth and the beginning of the twenty-first century. He is an interpreter of literature who introduced the psychoanalytic method and archetypes theory method into the hermeneutics of Serbian literature. In this way, Jerotic can be considered one of the pioneers in the application of psychological methods to the interpretation of literary facts.

On this occasion, we are considering the personality and work of Dositej Obradovic in the work of Vladeta Jerotic. Vladeta Jerotic wrote about Dositej on several occasions. The first work is “Između pravoslavlja i Zapadne Prosvetćenosti (Between Orthodoxy and Western Enlightenment)” published in 1990’s and another “Dositej Obradović Danas (Dositej Obradovic Today)” from the beginning of the twenty-first century. In this paper, we present Vladeta Jerotic’s relation to the work and personality of Dositej Obradovic, and what place he gave to Dositej, not only in Serbian literature, but in Serbian culture in general.

Key words: Dositej Obradovic, psychology, Serbian literature, Serbian culture.

Ана М. АНДРЕЈЕВИЋ
Универзитет у Приштини са привременим седиштем
у Косовској Митровици
Филозофски факултет
Катедра за енглески језик и књижевност

ШЕКСПИР У ВИЂЕЊУ ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА

Сажетак: Увек савремена и етичко-естетички богата дела Вилијама Шекспира била су инспиративна и за нашег прослављеног академика, психијатра, религиозног мислиоца и књижевника Владету Јеротића да на њиховим примерима дискутује о основним антрополошким и онтолошким категоријама људског живота. Танка граница између бинарно опозитних феномена живота (љубав и смрт), као и оних у људској природи (добро и зло, лудило и генијалност) посебно је интригирала Јеротића. Управо је на тим основама тумачио мотивације Шекспирових ликова: Ричарда III, Хамлета, Офелију, Краља Лира, Магбета, леди Магбет и друге. Сјајна запажања Владете Јеротића о делима највећег светског драматичара расута су у његовим књигама, радовима и разговорима. Аутор овог рада ће пратити те трагове са циљем да укаже на Јеротићево, махом психоаналитичко и религиозно, тумачење Шекспира, његових драма и ликова.

Кључне речи: Јеротић, Шекспир, љубав - смрт, добро - зло, лудило - генијалност.

Ana M. ANDREJEVIĆ
University of Priština with temporary Head-Office in Kosovska Mitrovica
Faculty of Philosophy
Department of English Language and Literature

VLADETA JEROTIĆ'S INTERPRETATION OF SHAKESPEARE

Abstract: Ever contemporary and ethically and aesthetically rich, the works of William Shakespeare were inspiring to our celebrated academician, psychiatrist, religious thinker, and literate Vladeta Jerotić. He used Shakespeare's works to discuss basic anthropological and ontological categories of human life. The thin boundary between the binary opposite phenomena of life (love and death), as well as those of human nature (good and evil, madness and genius), was especially intriguing to Jerotić. On these grounds, he interpreted the motivations of many Shakespeare's characters—Richard III, Hamlet, Ophelia, King Lear, Macbeth, Lady Macbeth and others. The brilliant observations of Vladeta Jerotić about the plays of the world's greatest dramatist are scattered in his books, papers, and conversations. The author of this paper will follow these traces to point out Jerotić's, mostly psychoanalytic and religious, interpretation of Shakespeare, his plays, and characters.

Key words: Jerotić, Shakespeare, love - death, good - evil, madness - ingenuity.

Јелена В. ЈОВАНОВИЋ
Филозофски факултет
Универзитет у Нишу

ЗАПАЖАЊА ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА О ПИТАЊИМА ИЗ ОБЛАСТИ НАУКЕ О КЊИЖЕВНОСТИ

Сажетак: У раду се бавимо промишљањима Владете Јеротића о неким питањима из области науке о књижевности. Два су основна тежишта нашег рада. У једном делу указаћемо на Јеротићеве закључке у вези са етичком, естетском и сазнајном функцијом књижевног текста. Иако су етичка и сазнајна много видљивије, за њега је естетска функција веома важна и од ње је увек полазио при одабиру дела или аутора о којима је писао/ говорио. Други део рада покушаће да оцрта контуре за будући портрет Владете Јеротића као теоретичара историје књижевности. Корпус нашег истраживања чине Јеротићеве текстови из области српске књижевности 20. и 21. века.

Кључне речи: Владета Јеротић, наука о књижевности, етичка, естетичка и сазнајна функција, теорија историје књижевности.

Jelena V. JOVANOVIĆ
Faculty of Philosophy
University of Nis

VLADETA JEROTIC'S OBSERVATIONS ON ISSUES OF LITERARY STUDIES

Abstract: This paper deals with Vladeta Jerotic's observations and thinking on some issues in the field of literary studies. There are two main focuses of our paper. In one part we will point out Jerotic's conclusions regarding the ethical, aesthetic and cognitive function of literary text. Although the ethical and cognitive are much more visible, an aesthetic feature is very important for Jerotic and it was always his starting point when choosing works and authors about whom he wrote/spoke. The second part of the paper will try to outline the contours of future portrait of Vladeta Jerotic as a theorist of literary history. The corpus of our research consists of Jerotic's texts in the field of Serbian literature of the 20th and 21st century.

Keywords: Vladeta Jerotić, literary studies, ethical, aesthetic and cognitive function, theory of literary history.

Милица АЛЕКСИЋ
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
Департман за српску и компаративну књижевност

КЊИЖЕВНО ДЕЛО РАДОЈА ДОМАНОВИЋА У ОГЛЕД(АЛ)У ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА

Сажетак: У раду ће књижевно дело српског реалисте Радоја Домановића (1873–1908) бити сагледано кроз призму критичких текстова Владете Јеротића (1924–2018). Миметичнија од свих уметности, уметност реализма пружа привид огледала, према коме је, чини се, могуће сагледати друштвену стварност путем књижевног текста, односно (про)читати књижевни текст упознавши личност њеног аутора. Оглед Владете Јеротића „Радоје Домановић: Психа и карактер или политика као страст“ у књизи *Дарови наших рођака III* базира се на спољашњем приступу књижевном делу Радоја Домановића, будући да аутор критички анализира Домановићеву личност како би њоме мотивисао уметничке поступке у књижевним текстовима. Рад ће указати на важност политике у Домановићевом животу и књижевном делу. У раду ће бити коришћени психоаналитички метод и метод новог историзма.

Кључне речи: Владета Јеротић, реализам, Радоје Домановић, личност аутора, политика.

Milica ALEKSIĆ
Faculty of Philosophy
University of Nis
Department for Serbian and Compatible Literature

THE LITERARY WORK OF RADOJE DOMANOVIĆ IN THE (RE)VIEW OF VLADETA JEROTIĆ

Abstract: This paper will be examining the literary work of the Serbian realist Radoje Domanović (1873–1908) through the lens of Vladeta Jerotić’s critical texts (1924–2018). More mimetic than any other form of art, realism provides the illusion of a mirror, in which it appears to be possible to perceive the actual social reality through a literary text, that is, to read the literary text and recognize the personality of its author. Vladeta Jerotić’s review „Radoje Domanović: psyche and character or politics as a passion” in the book *The Gifts of Our Relatives III* is based on an external approach to of the literary work of Radoje Domanović, the author critically analyzes Domanović’s personality and how it has motivated the artistic processes in his literary texts. This paper will focus on the importance of politics in Domanović’s personal life and literary work. The paper will make use of the psychoanalytic method and the method of new historicism.

Key words: Vladeta Jerotić, realism, Radoje Domanović, personality of the author, politics.

Јелена ЈОВАНОВИЋ КОСТИЋ

Драгана СТАНКОВИЋ
Педагошки факултет у Врању
Универзитет у Нишу

ПРОМИШЉАЊА ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА О ВУКОВИМ ПОСЛОВИЦАМА

Сажетак: Предмет рада су промишљања Владете Јеротића о Вуковим српским народним пословицама као плоду искуствене народне мудрости. У Вуковим пословицама осликана је душа српског народа, његов језик, обичаји, схватања, веровања, читав живот. Конкретно искуство садржано у пословици напушта ситуацију из које је потекло, уопштава се и постаје општеважеће. Пословице нису апсолутно и коначно описиве, њихов семантички потенцијал се изнова и изнова обнавља, разоткрива, тумачи. Владета Јеротић је један од савремених тумача народних пословица који је осетио њихову изузетност и значај. Вукове пословице подстакле су га на размишљања о разним животним и националним питањима – о смислу живота, духовности, религиозности, психологији човека, породици, српском националном бићу, проблемима савременог друштва. У својим тумачењима пословица Јеротић трага за њиховом улогом и значајем у процесу индивидуације односно на путу обожења. Циљ овог рада јесте осветљавање порука-путоказа које Јеротић у својим промишљањима нуди као могућност, испомоћ, лек.

Кључне речи: Вукове пословице, промишљања Владете Јеротића, процес индивидуације/обожења, поруке-путокази.

Jelena JOVANOVIĆ KOSTIĆ

Dragana STANKOVIĆ
Pedagogical Faculty in Vranje
University in Niš

VLADETA JEROTIC'S DELIBERATIONS ON VUK KARADZIC'S PROVERBS

Abstract: The subject of this paper is Vladeta Jerotic's deliberations on Vuk's Serbian folk proverbs as the fruit of experienced folk wisdom. In Vuk's proverbs, the soul of Serbian people has been painted, their language, customs, beliefs and understanding, the whole life. The particular experience contained in the proverbs leaves the situation from which it has originated, generalizes itself and becomes universal. The proverbs are not absolutely and ultimately descriptive, their semantic potential is renewed, revealed and interpreted again and again. Vladeta Jerotic is one of the contemporary folk proverbs interpreters who felt their excellence and significance. Vuk's proverbs encouraged him to reflect on various living and national issues – about the sense of life, spirituality, religiosity, human psychology, family, Serbian national being, contemporary society problems. In his interpretations of proverbs, Jerotic is in quest for their role and importance in the process of individuation, on the path of worship. The aim of this paper is to enlighten the messages-signs which Jerotic offers in his deliberations as a possibility, help, cure.

Key words: Vuk's proverbs, Vladeta Jerotic's deliberations, individuation process/worship, messages-signs.

Биљана РИСТИЋ
Филолошки факултет
Универзитет у Београду

НАРОДНА МУДРОСТ КОД ПСИХИЈАТРА – КАКО ВЛАДЕТА ЈЕРОТИЋ ТУМАЧИ ВУКОВЕ ПОСЛОВИЦЕ

Сажетак: Колективно народно искуство вековима је таложено и језгровито вербализовано у виду народних пословица. Њихово тумачење није новина у науци. Међутим, када се тиме бави особа која је психијатар, научник, књижевник и религиозни мислилац, онда тумачење добија нови смисао. Владета Јеротић користи мултидисциплинарност свог богатог знања и искуства и сагледава народну мудрост из свог угла.

Може ли се тумачењем пословица направити психолошки профил колективног *Ја* једног народа? Шта нам то говори о прошлости, а што не пише експлицитно у историјским књигама, и на који начин психолошку анализу пословица можемо искористити у моделовању садашњости? Јеротић не намеће свој суд, он суптилно указује на битне елементе потребне за *нова* читања.

Кључне речи: Владета Јеротић, пословице, психолошко тумачење, народна мудрост, колективно.

Biljana RISTIĆ
Faculty of Philology
University of Belgrade

**FOLK WISDOM SEES A PSYCHIATRIST
– HOW VLADETA JEROTIC INTERPRETS VUK'S PROVERBS**

Abstract: Collective folk experience had been deposited and pithily verbalised in the form of folk proverbs for centuries. Their interpretation is not new to science. However, the interpretation gets a new meaning when a person who is a psychiatrist, scientist, writer, and religious thinker deals with this topic. Vladeta Jerotic uses the multidisciplinary aspect of his rich knowledge and experience and observes folk wisdom from his own perspective.

Can the psychological profile of the collective self of a nation be defined through the interpretation of proverbs? What does this tell us about the past that is not explicitly written in history books, and how can we use psychological analysis of proverbs for the modelling of the present? Jerotic does not impose his judgment, he subtly points to the essential elements necessary for new readings.

Key words: Vladeta Jerotic, proverbs, psychological interpretation, folk wisdom, collective

Тања РУСИМОВИЋ
Гимназија „Бора Станковић“, Врање

Валентина ЗЛАТАНОВИЋ МАРКОВИЋ
Медицинска школа, Ужице

МОЋ ЖИВЕ РЕЧИ АКАДЕМИКА ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА

Сажетак: Рад је настао најпре из захвалности академику Владети Јеротићу за све речи (изговорене и записане) које је даривао свим људима којима су његове речи биле потребне. Овим радом смо желеле да укажемо на моћ живе речи академика и на природу остварене комуникативности са слушаоцима (и гледаоцима). Академик Јеротић је унапред одређивао тему свог излагања, а свој дискурс заснивао на научним изворима. Ово истраживање би требало да покаже да је преношење поруке, односно остваривање комуникације, иманентно својство сваког дискурса, без обзира на облик или стил. У раду смо се бавиле и садржајем и интерпретацијом општих места са предавања. Академик Јеротић је говорио о разним темама из области психијатрије, теологије, философије, књижевности, цитирајући позната (и мање позната) имена из света науке и уметности, вешто комбинујући разговорни и научни стил. Издвојиле смо општа места по којима је академик Јеротић препознатљив: о породици, браку, индивидуацији и обожењу, о култури дијалога, о развоју личности.

Структура нашег рада обухвата одговоре на два кључна питања у вези са јавним наступом академика Владете Јеротића: Шта говори Јеротић? и Како говори Јеротић? Из тих разлога анализирамо његова предавања која су намењена ширем аудиторијуму, будући да су организована као трибине на нематичним факултетима и у установама културе. Полазећи од транскрибованог звучног записа, у средиште анализе дискурса стављамо текстуалну организацију изнад нивоа реченице. Најпре, издвајамо туђи од ауторског говора, а затим у оквирима ауторског говора уочавамо одлике разговорног стила, тј. говоримо о интеракцији научног и разговорног стила. Управо је разговорни стил оквир за непосредније и експресивније обраћање слушаоцима. Његова реч, око које се окупљамо и данас након његове смрти, потврђује колико је, заправо, моћна, колико је жива и како нас је својом снагом, суштином, садржајем повезала. Такође, идеја да будемо повезани речју о Јеротићу релативизује проблем смрти као коначне категорије људског постојања.

Кључне речи: академски дискурс, туђи и ауторски говор, научни и разговорни стил, експресивност.

Tanja RUSIMOVIC
High school "Bora Stankovic", Vranje

Valentina ZLATANOVIC MARKOVIC
Medical school, Užice

THE POWER OF THE LIVING WORD OF THE ACADEMICIAN VLADETA JEROTIĆ

Abstract: First of all, the paper was written in gratitude to Academician Vladeta Jerotić for all the words (spoken and written) that he gave to all the people who needed his words. With this paper we wanted to point out the power of the living word of the Academician and the nature of communication achieved with the listeners (and viewers). Academician Jerotić determined the topic of his presentation in advance and based his discourse on scientific sources. This research should show that the transmission of a message or making communication is the immanent feature of any discourse, regardless of its form or style. This paper also deals with the content and interpretation of general subjects from the lectures. He talked about various topics in the field of psychiatry, theology, philosophy, literature, citing famous (and less known) names from the world of science and art, skillfully combining conversational and scientific style. The general places are outlined for which Academician Jerotić is recognizable: family, marriage, individuation and worshipping God, the culture of dialogue, the development of personality.

The structure of our work encompasses the answers to two key questions related to the public speaking of the Academician Vladeta Jerotić: What Jerotić speaks? and How Jerotić talks? For these reasons, we analyze his lectures aimed to the wider audience, as they are organized as the public lectures at subsidiary faculties and in cultural institutions. Starting from a transcribed audio track, we put a textual organization above the sentence level in the center of discourse analysis. Firstly, we singled out someone else's from the author's speech, and then in the frames of the author's speech we observed the features of the conversational style, i.e. we talked about the interaction of scientific and conversational style. The conversational style is just a framework for more direct and more expressive addressing to listeners. His word around which we gather today after his death, confirms how much, in fact, it is powerful, alive and how it has linked us with its strength, essence, content. Also, the idea of being associated with the word of Jerotić relativizes death as the ultimate category of human existence.

Key words: academic discourse, other's and author's speech, scientific and conversational style, expressiveness.

Душан Р. СТЕФАНОВИЋ
Универзитет у Приштини са привременим седиштем
у Косовској Митровици
Филозофски факултет
Језик и књижевност

**АНТРОПОНИМИЈА У КЊИЗИ ПУТОВАЊА, ЗАПИСИ,
СЕЋАЊА (1951–2001) ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА**

Сажетак: У раду је дата анализа антропонима у књизи *Путовања, записи, сећања (1951–2001)* Владете Јеротића. Уз неколико напомена о антропонимији и уопште ономастици (литерарној ономастици), у раду је извршена класификација према самој структури онима. Анализом су обухваћена мушка и женска лична имена, презимена и надимци људи. Овим радом може се стећи увид у то са ким је Владета Јеротић проводио време, а свакако да се њиме доприноси развиту, релативно нове лингвистичке гране код нас, литерарне ономастике.

Кључне речи: ономастика, литерарна ономастика, антропонимија, властита имена, Владета Јеротић.

Dušan R. STEFANOVIĆ
University of Priština with temporary Head-Office
in Kosovska Mitrovica
Faculty of Philosophy
Language and Literature

**ANTROPONOMY IN THE BOOK *PUTOVANJA, ZAPISI,
SEĆANJA (1951–2001)* BY VLADETA JEROTIĆ**

Abstract: This paper is about antroponomy in the book *Putovanja, zapisi, sećanja (1951–2001)* written by Vladeta Jerotić. In addition to the analysis of the onim units, there are a few remarks on literary onomastics, a relatively new linguistic discipline. The subject of the work is the classification according to the structure of those. With this work we have an insight into with whom Vladeta Jerotić spent his time.

Key words: onomastic, literary onomastic, antroponomy, names, Vladeta Jerotić.

Љубиша МИТРОВИЋ
Департман за социологију
Филозофски факултет у Нишу
Универзитет у Нишу

**ПСИХОЛОШКО И РЕЛИГИОЗНО
У РАЗВОЈУ ИДЕНТИТАРНЕ КУЛТУРЕ
(Маргиналије о личности и делу академика Владете Јеротића)**

Сажетак: Ретко је таквих личности у култури једног народа какав је био Владета Јеротић. У себи је сједињавао научника, филозофа, религиозног мислиоца, народног лекара и књижевника. Својеврсни интелектуални амалгам и синтезу личности-институције, свеца и гуруа.

Аутор у раду разматра вишеслојне димензије личности и дела Владете Јеротића. Најпре се указује на интелектуални развој Јеротића и различитих утицаја на његово дело: од наше народне традиције, преко религијске, филозофске, психолошке литературе из наше и светске историје. У фокусу рада анализира се његово поимање улоге психолошког и религиозног фактора у формирању идентитарне културе у животу и развоју индивидуе, нације и друштва. Такође, аутор истражује мисионарску улогу Јеротића као лекара и хуманисте у савремености, као и значај и улогу његовог дела у српској националној култури.

Кључне речи: интелектуални развој В. Јеротића; улога психолошког и религиозног фактора; идентитарна култура; јединство човекољубља и богољубља у хришћанској култури.

Ljubiša MITROVIĆ
Sociology Department
Faculty of Philosophy in Niš
University of Niš

**PSYCHOLOGICAL AND RELIGIOUS ASPECTS
OF THE DEVELOPMENT OF CULTURAL IDENTITY
(Notes on the personality and work of the academician Vladeta Jerotić)**

Abstract: Rarely does it happen for a nation to be blessed by someone like Vladeta Jerotić. He was a scientist, philosopher, religious thinker, doctor and writer. He was also some kind of an intellectual amalgam and a synthesis of a role model, a saint, and a guru.

The author discusses the multilayered dimensions of personality and the work of Vladeta Jerotić. Firstly, the paper emphasizes the intellectual development of Jerotić and different things which had influence on his work: our national tradition as well as religion, philosophy and psychology of our and world history. This paper focuses on his understanding of the role of psychological and religious factors in the formation of cultural identity of the individual, nation and society. The author also analyses the missionary role of Jerotić as a doctor and humanist in this modern time, as well as the importance of his work for the Serbian national culture.

Key words: intellectual development of Vladeta Jerotić; the role of psychological and religious factors; cultural identity; the unity of benevolence and piety in Christian culture.

Бранко ГОРГИЕВ
Филозофски факултет
Универзитет у Нишу

ВЛАДЕТА ЈЕРОТИЋ И ЊЕГОВА МИСИЈА

Сажетак: У овом раду бавимо се питањем мисије уопште, наиме, шта је мисија, ко треба да се бави мисионарењем, не само у религиозном већ и у политичком, културолошком и цивилизацијском смислу. Откривајући „лик“ мисионара, отварамо и не мање важна питања о негативним странама бројних идеологија и разноразних фанатизама, свдећи их на једно, рекли бисмо, кључно питање: Зашто су се све досадашње револуције завршавале у крви, без обзира на то што су увек полазиле од идеје о изградњи бољег и праведнијег друштва? Закључак је да идеје, макар биле и највеће и најплеменитије, имају једну негативну, готово мрачну, тенденцију да обезличе човека, да му одузму ону најважнију, хуману димензију, тако што га постепено и неосетно претварају у пуко средство. Научно, књижевно и животно дело проф. Владете Јеротића представља истинску супротност овом сазнању, заправо, његово дело је узорно у сваком погледу. Штавише, оно враћа веру у појам и идеју мисије из једноставног разлога што за В. Јеротића људско биће никада није било средство, већ увек циљ.

Кључне речи: мисија, ревност, фанатизам, човек, циљ.

Branko GORGIEV
Faculty of Philosophy
University of Nis

VLADETA JEROTIĆ AND HIS MISSION

Abstract: This paper discusses the meaning of the term mission in general, considering various issues related to it, such as what mission is, who can be a missionary, not only in the religious sense of the word, but also the political, cultural and civilizational sense. By disclosing the “personality” of a missionary, this paper unfolds some additional and equally important issues related to the negative effects created by numerous ideologies and various fanaticisms, bringing them down to one crucial issue, i.e., why all previous revolutions ended in blood regardless of the fact that they always started with the idea of creating a better and righteous society. It may be concluded that ideas, they being even very big annoble, have one allegedly sombre tendency to deprive a person from their human dimension by gradually and imperceptibly transforming them into a mere means. The scholarly and literary work of Vladeta Jerotić is completely opposite to this notion, being exemplary in every possible sense. Moreover, his work restores the faith in the meaning and idea of mission since Vladeta Jerotić never considered a human being a means but a goal.

Key words: mission, zeal, fanaticism, man, goal.

Слађана РИСТИЋ ГОРГИЈЕВ
Филозофски факултет
Универзитет у Нишу

ЧОВЕК КАО НОМО RELIGIOSUS У ДЕЛУ ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА

Сажетак: Овај рад је покушај реконструкције учења Владета Јеротића о појму *homo religiosus* који помиње у различитим списима, есејима и јавним наступима. Владета Јеротић овом проблему приступа синтетички, узимајући у обзир како психолошке, биолошке, тако и књижевно-теолошке анализе, и путем једног изразито холистичког приступа користи термин *homo religiosus* у хришћанском кључу. Он полази од претпоставке универзалности структуре људске природе у чијем се центру, као средишна тачка људског остварења, налази религиозност. У том смислу, Јеротић говори о „религиозној клици“ у човеку која се ослања на Јунгову теорију о „архетипски религиозном човеку“, односно на тези да је у души сваког човека присутна истина и вера у њеном заметку. Међутим, између човековог урођеног осећаја религиозности и његовог пуног остварења и реализације постоји одређени пут и постоје одређени предуслови који би морали бити испуњени. Три су услова важна да би човек у пуном смислу те речи постао *homo religiosus*: слободна воља, чисто срце и „тајанствени моменат“.

Кључне речи: *homo religiosus*, услови, слободна воља, чисто срце, тајна.

Sladana RISTIĆ GORGIEV
Faculty of Philosophy
University of Nis

MAN AS HOMO RELIGIOSUS IN THE WORKS OF VLADETA JEROTIĆ

Abstract: This paper aims to re-examine the teachings of Vladeta Jerotić related to the term homo religiosus, which he discusses in his papers, essays and public speeches. Vladeta Jerotić analyzes this issue from the synthetic point of view, considering also psychological, biological, literary and theological research. He uses the term homo religiosus in the context of Christianity by means of a strikingly holistic approach. His starting premise is the universality of the structure of human nature in whose centre, being the central point of any human accomplishment, there is religiousness. Therefore, his deliberation of “the religious germ” residing in man is based on Carl Gustav Jung’s theory on the “archetypally religious man”, i.e., on the thesis that the soul of each person contains the germs of truth and faith. However, a person has to pass a particular path and fulfil certain conditions in order for their innate sense of religiousness to be fully accomplished and realized. A person has to fulfil three important conditions to become homo religiosus in the true sense of the word: free will, pure heart and a “mysterious moment”.

Key words: homo religiosus, conditions, free will, pure heart, mystery.

Зоран МОМЧИЛОВИЋ
Педагошки факултет у Врању
Универзитет у Нишу

ЗАШТО РЕЛИГИЈА, БОЖАНСКИ АСПЕКТИ И НАУЧНО МИШЉЕЊЕ

Сажетак: У уводном делу рада аутор покушава да објасни значај религије, као и науке за човеково бивство, за његову егзистенцију. Рад осликава древну баштину, размеђу златног доба и апокалипсе засновану на филозофском учењу Беле Хамваша. Духовна ситуација времена у коме се налазимо све више указује на забринутост светских угледних умова, без обзира из које сфере они долазили; да ли је реч о религиозним духовницима, филозофима, научним мислиоцима или уметницима. У даљем контексту рада изложен је однос религије и науке, као и однос науке и псеудонауке и њихове све веће размеђе. Такође је представљен критички осврт на знамените мислиоце XIX и XX и оне наше савременике који своју научну и религијску мисао изражавају у првим деценијама XXI века. Тим поводом обухваћена су учења и изложен критички осврт на учење Сигмунда Фројда и укратко препричан мит о Едипу. Дат је критички осврт на учење Ериха Фрома, Карла Густава Јунга, као и Владете Јеротића.

Из рада се види човекова истинска потреба за Богом. Укратко су дате дефиниције религије значајних филозофа: Хегела, Шлајермахера, Унамуна, Хердера, Берђајева, као и наших теолога Амфилохија Радовића и Лазара Милина и православног мислиоца Владимира Димитријевића.

Кључне речи: религија, бивство, наука, научно мишљење.

WHY RELIGION, DIVINE ASPECTS AND SCIENTIFIC OPINION?

Abstract: In the introduction section of the paper, the author tries to explain the importance of religion, as well as of science for man's existence. The paper describes the ancient heritage, the Golden Age followed by the Apocalyptic Age, based on Béla Hamvas' philosophical teaching. The current spiritual state of people causes concern among the world's prominent and leading minds, irrespective of the field they come from - clergy, philosophers, scientific thinkers or artists.

The paper further explains the relationship between religion and science, as well as the relation between science and pseudo-science and their growing division. It also provides a critical review of the famous thinkers who lived in the 19th and the 20th century, as well as of the modern ones who practice scientific and religious thinking in the first decades of the 21st century. Therefore, the paper also includes the concepts Sigmund Freud dealt with and their critical review as well as a brief summary of the myth of Oedipus. It also provides a critical review of the learning of Erich Fromm, Carl Gustav Jung, and Vladeta Jerotić.

The paper clearly shows man's true need for God. It presents brief definitions of the religious thinking of famous philosophers such as: Hegel, Schleiermacher, de Unamuno, Herder, Berdyaev, and our theologians Amfilohije Radović and Lazar Milin, and the Orthodox thinker Vladimir Dimitrijević.

Key words: religion, existence, science, religious thinking.

ФИЛОЗОФСКИ ПРИСТУП У ТУМАЧЕЊУ ЈЕРОТИЋЕВОГ РАЗУМЕВАЊА ПОЈМА „НАПРЕДОВАЊА“ У ПРАВОСЛАВЉУ

Сажетак: Полазећи од сазнајно-доживљајне чињенице да је човек по својој онтолошкој природи и грешно и боголико биће, способно да чини и зла и добра дела, Јеротић је целокупно своје мисаоно прегалаштво и психо-аналитички рад посветио откривању путева који воде ка људском духовном расту и моралном прочишћењу. Његова истраживања обухватају врло широк дијапазон области духа, од науке, преко филозофије, књижевности до религије, у којој је налазио изходне могућности за разрешење темељних антрополошких питања.

У раду се полази од фундаменталног става В. Јеротића да се сваки човек рађа као *homo religious*, те да је његова темељна духовна потреба и животни задатак обожење које се остварује као истинско напредовање у добру, посредовано благодетима Духа Светог. На темељу тог става, аутор етички разматра снагу и дејство љубави, вере, наде, савести и осталих божјих дарова који човеку дају снагу да истраје на путу самопромене. Циљ истраживања јесте да истакне значај Јеротићеве хришћанске етике, његов допринос аутентичном тумачењу светоотачке литературе и заслуге за афирмацију највиших хришћанских врлина, о чијој је снази преображења сведочио властитим животним искуством.

Кључне речи: филозофски приступ, *homo religious*, хришћанско напредовање.

Ruzica PETROVIC
University of Kragujevac
Faculty of Education in Jagodina

PHILOSOPHICAL APPROACH TO THE INTERPRETATION OF JEROTIC'S NOTION OF 'PROGRESS' IN ORTHODOX FAITH

Abstract: Jerotic dedicated his entire philosophy and psychoanalysis to discovering the route to human spiritual growth and moral purification starting with the cognitive and empiric fact that human beings, in their ontological nature, are both sinful and godlike creatures capable of doing evil and good alike. His research comprehends wide spiritual, scientific, philosophical, religious areas and literature. Religion itself was a plain in which he searched for the result possibilities for the fundamental anthropological questions.

This paper is based on Jerotic's thesis that a human being is born as homo religious and therefore one's fundamental spiritual requirement and life mission is to become divine which is accomplished in the form of true progress in being good with intervention of the Holy Spirit. Having that thesis as an initial point, the author contemplates on the power and the effects of love, faith, hope, consciousness and other Divine gifts meant to give a person strength to persist on the journey to self-transformation. Goal of this research is to emphasize the importance of Jerotic's Christian ethics, his contribution to the authentic interpretation of ecclesiastical literature and his contribution for the promotion of the highest Christian virtues whose power of transformation he had witnessed.

Key words: philosophical approach, homo religious, Christian progress.

Петар АНЂЕЛКОВИЋ

Радица НЕДЕЉКОВИЋ

Филозофски факултет

Универзитет у Приштини

са привременим седиштем у Косовској Митровици

ВЕРА И НАЦИОНАЛНИ ИДЕНТИТЕТ У ДЕЛУ ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА

Сажетак: Живимо у доба „збрке историјске свести“, како каже Агнеш Хелер. У формирању српског националног идентитета, као и конституисању народа и нације, хришћанско-православни чинилац одиграо је пресудну улогу. Осећајући да је духовна подлога дубља и трајнија од државне и војне организације, Свети Сава је својом аутокефалном црквом постао оснивач српске националне идеје и континуитета српске државне идеје. За православне народе вера је одувек имала наглашена национална обележја, „вера нас је одржала њојзи хвала“, и стога су свој национални идентитет приоритетно темељили на постојању националних цркава. „Отачство и вера чине неодвојиво јединство“ (Доментијан). У временима глобализма, државе полако нестају, народи као носиоци суверенитета топе се у лонцу мултикултурализма, а обезличен појединац, индивидуа, искорењен из народности, све мање зна ко је и шта је. Нестају народи, а опстају индивидуе без личности. Постојећа збрка у историјској самосвести довела је српски народ у данашње неприлике, а њено даље одржавање и нове недоумице које се јављају само продужавају и отежавају једно, иначе тешко и неповољно, друштвено стање. Схватајући значај вере за формирање како националног тако и индивидуалног идентитета, Владета Јеротић у свом раду, између осталог, говори и о томе да је промена идентитета, која се у савременом друштву дешава као последица губитка вере, промена и моралног хабитуса уз моралне драме конвертита, јер у њих сумњају и они којима служе и они од којих су одбегли. Овај рад управо у фокус ставља овај аспект Јеротићевог рада.

Кључне речи: Владета Јеротић, вера, нација, национални идентитет, конвертизам.

Petar ANDELKOVIĆ

Radica NEDELJKOVIĆ

Faculty of Philosophy

University of Pristina

temporary based in Kosovska Mitrovica

FAITH AND NATIONAL IDENTITY IN THE WORK OF THE VLADETA JEROTIĆ

Abstract: We live in the ages, according to Agnes Heller, "confusion of historical consciousness". In shaping the Serbian national identity as well as the constitution of the people and the nation, the Christian-Orthodox factor played a crucial role. Realizing that the spiritual background is deeper and more durable than the state and military organization, Sveti Sava became the founder of the Serbian national idea and the continuity of the Serbian state idea through its autocephalous church. For Orthodox nations, religion has always had prominent national features "faith has kept us thank her" and therefore their national identity was based on the national churches. "Ottoman and faith constitute an inseparable unity" (Domentian). In the times of globalization, states slowly disappear, peoples as bearers of sovereignty dwell in a pot of multiculturalism, and a disgruntled individual, an individual, eradicated from nationality, is less and less aware of who is and what is. There are no nations, and there are individuals without personality. The present confusion in its historical self-awareness brought the Serbian people into today's troubles, and its further maintenance and new concerns arise, only prolonging and complicating one otherwise difficult and unfavorable social situation. Recognizing the importance of religion for the formation of both national and individual identity, Vladeta Jerotić, in his work, among other things, also says that the change of identity, which in contemporary society occurs as a result of the loss of faith, change and moral habit, along with the moral drama of the converts, because they suspect both those who serve and those who have fled. This work precisely focuses this aspect of Jerotijevic's work.

Key words: Vladeta Jerotić, faith, nation, national identity, converts.

Александра ДИМИТРИЈЕВИЋ

Дејан М. ТУБИЋ

Филозофски факултет

Универзитет у Приштини

са привременим седиштем у Косовској Митровици

ВЛАДЕТА ЈЕРОТИЋ – ПСИХОАНАЛИЗА, ФИЛОЗОФИЈА, РЕЛИГИЈА

Сажетак: На српској културној сцени Владета Јеротић се иницијално појављује као психоаналитичар. Своја психолошка и психоаналитичка полазишта Јеротић продубљује и обогаћује структурама филозофске мисли. Даља и најбитнија инстанца морфогенезе Јеротића као мислиоца, како је и сам тврдио, јесте религија. Као познавалац свих светских религија, Јеротић слојевито и креативно интерпретира божју истину, остајући увек бранилац ортодоксног хришћанства. Фаворизујући човека као духовно биће, Јеротић не запоставља ни његову позитивистичку, материјалистичку и чулну димензију. Јеротић није припадао црквеним круговима, међутим, у оквиру српског национа представља једног од најзначајнијих православних мисионара. Висок ниво контемплативности и научности Владете Јеротића инфилтрирале су се у структуре многих друштвених и природних наука. Владета Јеротић се на српској културној сцени успоставља као врхунски интелектуалац који је својим научним делом, књигама, предавањима, педагошким ставовима, тумачењем православља умногоме креирао и обликовао етичко и етничко биће српског народа.

Кључне речи: Владета Јеротић, православље, психоанализа, филозофија.

Aleksandra DIMITRIJEVIĆ

Dejan M. TUBIĆ

Faculty of Philosophy

University of Pristina

temporary based in Kosovska Mitrovica

VLADETA JEROTIC – PSYCHOANALYSIS, PHILOSOPHY, RELIGION

Abstract: In the Serbian cultural scene, Vladeta Jerotic initially appears as a psychoanalyst. He deepens and enriches his psychological and psychoanalytical starting points with the structures of philosophical thought. The further and most important instance of the morphogenesis of Jerotic as a thinker, as he himself claimed, is religion. As a connoisseur of all world religions, Jerotic in layers, creatively interprets God's truth, remaining always a defender of orthodox Christianity. By favoring man as a spiritual being, JerotiĆ does not neglect his positivist, materialistic and sensual dimensions. By favoring man as a spiritual being, JerotiĆ does not neglect his positivist, materialistic and sensual dimensions. JerotiĆ did not belong to church circles, however, he is one of the most important Orthodox missionaries within the Serbian nation. The high level of contemplative and scientific knowledge of Vladeta JerotiĆ infiltrated the structures of many social and natural sciences. Vladeta JerotiĆ is established on the Serbian cultural scene as a top intellectual who through his scientific work, books, lectures, pedagogical attitudes, or the interpretation of Orthodoxy, has largely created and shaped the ethical and ethnicity of the Serbian people.

Key word: Vladeta JerotiĆ, Orthodoxy, Psychoanalysis, Philosophy.

Драган ПАВЛОВИЋ
Dept. of Anesthesia, Pain Management and Perioperative Medicine,
Dalhousie University, Halifax, Canada

МОРАЛНЕ ДИЛЕМЕ НА КРАЈУ ЖИВОТА – ИЗМЕЂУ НОВЕ И СТАРЕ ЕВРОПЕ

Сажетак: Морална питања ће вероватно увек изазвати конфронтације: да ли постоји безвредан људски живот; да ли постоји врховни ауторитет који може надјачати појединачна права; да ли ће напредовање науке оспорити наша најосновнија морална увјерења, или, још снажније речено, да ли идемо ка дехуманизованој будућности? У антици је концепт еутаназије био високо хваљен иако није био увек прихваћен. У модерно доба, посебно у Европи после Другог светског рата, то питање је било веома осетљиво, посебно у социјалистичким земљама, о којима се веома интензивно расправљало и водило рачуна. Укратко, овде разматрамо питања неразумевања појмова личности, живота, вредности, аутономије, еутаназије или патернализма, које узбуђени „бранитељи права и правде“ готово никада не разматрају довољно дубоко, те закључујемо да, током векова, ставови према одлукама о крају живота вероватно нису много еволуирали. Кад просуђујемо о интересима других људи, увек ћемо с највећом резервом приступати одлукама и без обзира на потпуну свест о принципима које следимо, мораћемо увек наново да судимо.

Кључне речи: одлука о крају живота, еутаназија, патернализам, моралне дилеме.

Dragan PAVLOVIC
Dept. of Anesthesia, Pain Management and Perioperative Medicine,
Dalhousie University, Halifax, Canada.

END-OF-LIFE MORAL DILEMMAS
-Between an Old and New Europe-

Abstract: Moral issues are likely to produce confrontations: whether there is worthless human life; whether there is a supreme authority that can override individual rights; whether the advancement of science will challenge our most fundamental moral convictions, or, to put it even more strongly: are we heading towards a dehumanized future? In antiquity the concept of euthanasia was highly praised, although not always accepted. In the modern times, particularly in the post WW2 Europe the issue was very sensitive and particularly in the socialist countries, very intensely discussed and carefully handled. We examine the issues briefly and conclude that the problem is a misunderstanding in respect of the concepts of person, life, value, autonomy, euthanasia, or paternalism, which the excited “defenders of rights and justice” almost never consider in sufficient depth, to conclude that over the centuries the attitudes toward end-of-life decisions probably did not evolve very much. When deciding, what the persons’ interests are - we will always have to guess with utmost reserves, and to deliberate with extreme care.

Key words: end-of-life decisions, euthanasia, paternalism, moral concerns

Слободан МАРКОВИЋ

Зоран МОМЧИЛОВИЋ

Владимир МОМЧИЛОВИЋ
Педагошки факултет у Врању
Универзитет у Нишу

ПОВРАТАК РОМАНТИЗМА У ПСИХОЛОГИЈУ? ЈЕРОТИЋЕВО ЧИТАЊЕ НОВАЛИСА И РИЛКЕА

Сажетак: У овом раду се покушавају разумети два Јеротићева места (топоса), која га чине несвакидашњим психологом. Прво место је његова многострукост и многоврсност интересовања, поимања и мишљења, од психологије и историје уметности, преко филозофије мистицизма, до теозофије. То указује да Јеротић није припадао ниједном сцијентистичком или филозофском систему и није своја мишљења обликовао у складу с било каквом естетичком или онтолошком теоријом. Јеротић је управо због тога формирао самосвојну сцијентистичко-теолошко-естеску слику света.

Други топос је његов афинитет и живо интересовање за прилично ретку појаву у данашњим академским круговима, за романтичарско-естетску мистерију, која је срце романтизма, и коју, на концу, срећемо код великих романтичарских песника Новалиса и Рилкеа, којима се Јеротић радо и често враћао. Заиста је мали број интелектуалаца који имају штимунг за овај феномен, а Јеротић га је итекако имао. Поетску мистерију и доживљај света у складу с тим ваља разликовати од мистичног. Мистерија је као појам присутна у филозофији, а посебно у филозофијама Платона, Плотина, Бемеа, Екхарта, Лајбница, Канта, Бергсона, Витгенштајна, тј. код свих оних филозофа за које се Јеротић без престанка интересовао. Мистерија у поезији и филозофији треба бити схваћена као оно што је задато мишљењем, као оно што у језику тек треба бити артикулисано и осветљено поетиком или филозофском рефлексијом, па је у том смислу овакав вид интелектуалне мистерије, оно што је својствено Јеротићу, најрафиниранији и највиши академски изазов.

Кључне речи: лепота, мистерија, Химна ноћи, Бог, weltenschmerz.

Slobodan MARKOVIĆ

Zoran MOMČILOVIĆ

Vladimir MOMČILOVIĆ

Faculty of Pedagogy in Vranje

University of Nis

THE RETURN OF ROMANTICISM TO PSYCHOLOGY? JEROTIĆ'S READING OF NOVALIS AND RILKE

Abstract: This paper attempts to understand two of Jerotić's topics (topos) which make him an exquisite psychologist. The first topos is his multiplicity and variety of interests, perceptions and opinions; from psychology and history of art, to the philosophy of mysticism and theosophy. This indicates that Jerotić did not belong to any scientific or philosophical system and he did not form his opinions based on any aesthetic or ontological theory. This is the reason why Jerotić formed his own scientific theological aesthetic image of the world.

The second topos was his affinity and vivid interest in a fairly rare thing in today's academic circles - the romantic aesthetic mystery, which represents the heart of romanticism, found in the great romantic poets Novalis and Rilke, whom Jerotić happily reread very often.

There is indeed a small number of intellectuals who can deal this phenomenon, and Jerotić was one of them. Poetic mystery and the experience of the world based on this phenomenon should not be mistaken for the mystical. Mystery is a concept present in philosophy, especially in the philosophy of Plato, Plotinus, Boehme, Eckhart, Leibnitz, Kant, Bergson, Wittgenstein, that is, among all those philosophers whom Jerotić was interested in.

The mystery in poetry and philosophy should be understood as a task to the thinking process, as what is yet to be articulated in language and described by poetics or philosophical reflection; therefore, this kind of intellectual mystery is to Jerotić the most refined and the biggest academic challenge.

Key words: beauty, mystery, Hymns to the Night, God, weltschmerz.

ЈЕРОТИЋЕВО ТУМАЧЕЊЕ ДУШЕВНИХ ОБОЉЕЊА

Сажетак: Иако се бавио и многим другим областима, књижевношћу, теологијом, психологијом, антропологијом, историјом, на пример, Јеротић је био првенствено лекар, психијатар и психотерапеут. Опредељен и професионално оспособљен да лечи људе, тумачио је душевна обољења у контексту досадашњих сазнања о човековој психи, као изазов који и тешко оболелим појединцима пружа шансу не само за излечење већ и за стваралачко самопотврђивање. Уочавајући на основу свог богатог клиничког и психотерапијског искуства да принцип душевне компензације има и своју креативну димензију, настојао је да је осветли и укаже на пут промене и превладавања несвесних процеса који су били сметња нормалном функционисању. Ова сазнања постају важна и за његова потоња тумачења књижевности и дела светих отаца.

Кључне речи: неуроza, психоза, несвесно, Јунг, компензација, стваралаштво, књижевност.

JEROTIC INTERPRETATION OF MENTAL DISEASES

Abstract: Although he dealt with many other fields, literature, theology, psychology, anthropology, history, for example, Jerotic was primarily a doctor, psychiatrist and psychotherapist. Defined and professionally trained to treat people, he interpreted mental illnesses, in the context of the previous knowledge of human psyche, as a challenge that gives both severely affected individuals a chance not only for healing but also for creative self-confirmation. Recognizing, on the basis of his rich clinical and psychotherapeutic experience, that the principle of mental compensation has its own creative dimension, he sought to lighten it and point out the way to change and overcome unconscious processes that were an obstacle to normal functioning. This knowledge becomes important for his later interpretation of literature and the work of holy fathers.

Key words: neurosis, psychosis, unconsciousness, Jung, compensation, creativity, literature.

Стана СМИЉКОВИЋ

Стојан ЦЕНИЋ

Педагошки факултет у Врању

Универзитет у Нишу

ЈЕРОТИЋЕВ ОДНОС ПРЕМА ВЕЛИКИМ КУЛТУРАМА

Сажетак: У раду ће бити представљена Јеротићева путовања у циљу сусрета са значајним историјско-географским просторима и цивилизацијама, као и са духовним вредностима које су обележавале смисао човековог постојања. Осим описа, Јеротића је интересовао човек у борби за успостављање психичке и интелектуалне равнотеже, с посебном надом да ће се временом његова природа мењати и прилагођавати потребама. Пером психоаналитичара, Јеротић износи доста података о непревазиђеним вредностима уметности грађења, сликарства, писане и усмене речи. Дијалози при сусрету са непознатима указују на његову моћ не само спољашње већ и унутрашње комуникације.

Кључне речи: култура, уметност, путовања, записи, сећања.

Stana SMILJKOVIĆ

Stojan CENIĆ

Pedagogical faculty in Vranje

University in Niš

VLADETA JEROTIĆ'S ATTITUDE TOWARDS GREAT CULTURES

Abstract: This paper presents journeys of Vladeta Jerotić whose goal was to meet important historical-geographical spaces and civilizations, as well as spiritual values that marked the meaning of man's existence. Besides description, Jerotić was interested in a man's struggle to attain and maintain psychic and intellectual balance, hoping that in time, his nature will change and adapt to certain needs. Being a psychoanalyst, Jerotić gives many details about unsurpassed values of the art of construction, painting, written and spoken word. Dialogues with strangers point to his power of, not only external, but internal communication as well.

Key words: Culture, art, journeys, notes, memories.

ВЛАДЕТА ЈЕРОТИЋ И ЊЕГОВ ДОПРИНОС ЕТНОСОЦИОЛОГИЈИ И ЕТНОПСИХОЛОГИЈИ СРБА

Сажетак: Академик Владета Јеротић је у свом огромном стваралачком опусу интердисциплинарног и мултидисциплинарног карактера и приступа обухватио многе друштвено-хуманистичке дисциплине (психијатрију, психологију, социологију, антропологију, педагогију, теологију...), а једна од њих је и етносоциологија Срба. Иако се том дисциплином није бавио на свеобухватан и систематичан начин, већ више спорадично и фрагментарно, не користећи ни неку строгу научну методологију и апаратуру, то му није сметало да оствари дубоке и прецизне опсервације о националном карактеру Срба. Једна од ретких књига у којој је нешто више пажње посветио овој тематици је *Србија и Срби*. Такође, његова бројна предавања, телевизијске емисије и трибине широм земље садрже честе дигресије о овој научној проблематици. Такође, његово веома богато стручно, научно и животно искуство омогућило му је да добро упозна менталитет и карактер српског народа. Бројна путовања и стручне специјализације у многим државама Европе (Швајцарске, Немачке, Француске, Енглеске...) такође су му омогућиле да, користећи компаративну методу, врши поређења српске културе са националним културама и карактерима других европских народа и да захваљујући томе оствари бриљантан и зрео увид у националну карактерологију Срба. Владета Јеротић је својим запажањима допринио утемељењу етнопсихологије као једне веома оспораване науке. Његова полазна основа о томе био је наш истакнути карактеролог Дворниковић, на кога се неретко позивао и за чију је књигу написао и предговор.

Кључне речи: национални карактер, менталитет, Срби, етнопсихологија, етносоциологија.

**VLADETA JEROTIĆ AND HIS CONTRIBUTION
TO THE ETHNOSOCIOLOGY AND ETHNOPSICOLOGY
OF THE SERBS**

Abstract: Vladeta Jerotić, in his huge creative opus of an interdisciplinary and multidisciplinary character and approach, academician Vladeta Jerotić encompassed many socio-humanistic disciplines (psychiatry, psychology, sociology, anthropology, pedagogy, theology ...), one of which is the ethno-sociology of the Serbs. Although he did not deal with this discipline in a comprehensive and systematic way but more sporadically and fragmentarily, without using any rigorous scientific methodology and apparatus, he did not mind him to achieve profound and precise observations on the national character of the Serbs. One of the few books in which he paid more attention to this topic is "Serbia and Serbs". Also, his numerous lectures, television shows and tribunes all over the country contain frequent digressions about this scientific problem. Also, his very rich professional, scientific and life experience enabled him to become acquainted with the mentality and character of the Serbian people. His numerous journeys and professional specializations in many European countries (Switzerland, Germany, France, England ...) also enabled him, using a comparative method, to compare Serbian culture with the national cultures and characters of other European nations and, consequently, to achieve brilliant and mature insight into the national character of the Serbs. Vladeta Jerotić contributed to the foundations of ethnopsychology as one of the highly contested sciences. His starting point about this was our distinguished characterist Dvorniković, whom he often referred to and for whose book he wrote a preface.

Key words: national character, mentality, Serbs, ethnopsychology, ethno-sociology.

МОЌТА НА ПСИХОТЕРАПИЈАТА ВО ПОСТАВУВАЊЕ НА СОНОТ ВО СЛУЖБА НА ИНТЕГРАЦИЈА НА ЛИЧНОСТА

Резиме: Мостот помеѓу свесноста и несвесните соништа отсекогаш била тема која остана контроверзна. Од објавувањето на интерпретацијата на соништата на Сигмунд Фројд, работата со сонот е стандардна техника која често се користи во психотерапијата. За секоја психотерапија проучувањето и работата на соништата има големо значење за прогнозата, терапија, интеграција и развој на личноста. Различни теории и објаснувања ги третираат соништата во зависност од институцијата на теоријата на која и припаѓаат. Гешталт терапијата го прифаќа предизвикот за работа со соништата и успешно се носи со него. Таткото на гешталт терапијата Фриц Перлс дал значаен придонес на теоретското толкување и тераписката работа со соништата. Перлс, како и Сигмунд Фројд, го смета сонот за кралски пат кон самооткривање и напредок. Но неговата техника на користење на сонот не е аналитичка туку доживувачка, а работењето со соновите помага во развојот и интеграцијата на личноста. Сепак, недостасуваат емпириски студии за фреквенцијата на работа на соништата во психотерапијата. Овој труд, преку само-проценувачки прашалник, укажа на различни аспекти на работата на соништата што ги применуваат психотерапевтите во приватна пракса. Резултатите покажуваат дека соништата често се користат во психотерапијата, а забележана е значајна поврзаност помеѓу фреквенцијата на терапевтите кои работат на сопствените соништа и фреквенцијата на работа на соништата со клиентите во терапијата. Бидејќи работата на соништата беше оценета како корисна за клиентите, ќе бидат од интерес и понатамошни студии за испитување на ефективностата и процесот на работа на соништата.

Клучни зборови: психотерапевтска работа со соништата, гешталт психотерапија, интеграција на личноста.

THE POWER OF PSYCHOTHERAPY IN SETTING THE DREAM IN THE SERVICE OF PERSONALITY INTEGRATION

Abstract: The bridge between consciousness and unconscious dreams has always been a controversial topic. Since the release of Sigmund Freud's interpretation of dreams, the work with dreams is a standard technique that is often used in psychotherapy. For each psychotherapy, the study and work of dreams is of great importance for the prognosis, therapy, integration and personality development. Various theories and explanations treat dreams depending on the institution of the theory they belong to. Gestalt therapy accepts the challenge of working with dreams and is successful with it. The father of Gestalt therapy, Fritz Perls, made an important contribution to the theoretical interpretation of dreams and therapeutic work with dreams. Perls, like Sigmund Freud, sees dreams of a royal path toward personal progress and development. But his technique of using dreams is not analytical but experiencing, and working with dreams helps in the development and integration of personality. However, there are no empirical studies of the frequency of work of dreams in psychotherapy. This paper, through a self-assessing questionnaire, pointed to various aspects of the work of dreams that psychotherapists use in private practice. The results show that dream is often used in therapy, and a significant relationship is found between the frequency of therapists working on their own dreams and the frequency of work of dreams with clients in therapy. Since the work of dreams was assessed as beneficial to the clients, further studies will be of interest for examining the effectiveness and the process of work of dreams.

Key words: psychotherapeutic work with dreams, gestalt psychotherapy, personality integration.

Милена ДИМИТРИЈЕВИЋ ТОМИЋ
студент докторских студија
Педагошки факултет у Врању

ПСИХОТЕРАПИЈА И САВРЕМЕНО ДРУШТВО

Сажетак: Психотерапија као грана психијатрије присутна је не само у просторијама психотерапеута, већ је присутна свакодневно између појединаца, учитеља и ученика. Упућени једни на друге, кроз разговор или сусрет, остварујемо различите начине комуникације. Значај психотерапије и личности човека, о којој говори академик Владета Јеротић, у овом раду анализиран је упоредо са Берновом теоријом о его стањима која је усмерена ка личном развоју и промени, а која је неопходна савременом друштву.

Кључне речи: психотерапија, трансакциона анализа, комуникација, друштво.

Milena DIMITRIJEVIĆ TOMIĆ
student of doctoral studies
Pedagogical faculty in Vranje

PSYCHOTHERAPY AND MODERN SOCIETY

Abstract: Psychotherapy as a branch of psychiatry, she is present not only in the psychotherapist's room, it is present every day between individuals, teachers and students, directed to one another, through conversation or meeting, where we realize different ways of communication. The significance of the psychotherapy and personality of a man, as discussed by Academician Vladeta Jerotic, was analyzed in this paper parallel Bern's theory of Ego state, which is directed towards personal development and change, which is necessary for modern society.

Key words: psychotherapy, transactional analysis, communication, society.

Миле ИЛИЋ
Педагошки факултет у Врању
Универзитет у Нишу

Катарина ИЛИЋ
Филозофски факултет
Универзитет у Нишу

ВЛАДЕТА ЈЕРОТИЋ У НАУЦИ И ОБРАЗОВАЊУ: ЗНАЧАЈ АКАДЕМСКОГ ПИСАЊА, СА ОСВРТОМ НА ПЕДАГОШКЕ И ПРАВНЕ НАУКЕ

Сажетак: Академик Владета Јеротић је, плодном публицистичком делатношћу, указивао на значај писања и ширења научне мисли генерацијама младих научника и филозофа. С тим у вези, академско писање представља посебан вид комуникације са научницима и образовним радницима. Иако се дуго веровало да је писање за научну заједницу само изношење већ постојећих сазнања, те да научни радови представљају канал путем којих ће она бити представљена академској заједници, последњих деценија је преовладало мишљење да је начин изношења информација подједнако важан као и сама информација. Из тога разлога је академско писање постало све заступљенија тема у научним и образовним круговима. Познавање норми академског писања има педагошку импликацију за студенте и младе научне раднике који се све више служе стручном литературом, а познавање конвенција писања у великој мери доприноси разумевању самог текста. Поред тога, самостални истраживачки рад подразумева овладавање вештином писања, па се бројни аутори из ове области залажу за идеју да би виши нивои студија требало да садрже предмет који се бави анализом академског дискурса и обрађује тематику академског писања. Овај рад има за циљ да укаже на све већи значај норми које постоје у академском писању, са посебним освртом на педагошке и правне науке.

Кључне речи: академско писање, научна заједница, образовање, педагошке и правне науке.

Mile ILIĆ
Pedagogical faculty in Vranje
University of Niš

Katarina ILIĆ
Faculty of Philosophy
University of Niš

VLADETA JEROTIĆ IN EDUCATION AND SCIENCE: THE IMPORTANCE OF ACADEMIC WRITING WITH A FOCUS ON PEDAGOGICAL AND LEGAL SCIENCES

Abstract: With his fruitful publishing activity, academician Vladeta Jerotić pointed out to the importance of writing and spreading scientific ideas to the generations of young scientists and philosophers. In this regard, academic writing presents a special form of communication with scientists and educators. Although it was long believed that writing for the scientific community is only the dissemination of already existing knowledge and that scientific papers represent a channel through which it is to be presented to the academic community, over the last decades the prevailing idea has been that the way of delivering information is as important as the information itself. For this reason, academic writing has become an ever-increasing subject in scientific and educational circles. Knowing the norms of academic writing has a pedagogical implication for students and young scientists who are progressively using professional literature, and the knowledge of writing conventions greatly contributes to the understanding of the text itself. In addition, independent research involves mastering the writing skills, and many authors in this field advocate the idea that higher levels of study should incorporate a course that deals with the analysis of academic discourse and addresses the subject of academic writing. This paper aims to show the increasing importance of the norms that exist in academic writing, with a special emphasis on pedagogical and legal sciences.

Key words: academic writing, scientific community, education, pedagogical and legal science.

Александра ИЛИЋ ПЕТКОВИЋ
Факултет заштите на раду
Универзитет у Нишу

Миле ИЛИЋ
Педагошки факултет у Врању
Универзитет у Нишу

Весна НИКОЛИЋ
Факултет заштите на раду
Универзитет у Нишу

**ПРАВНО-ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ОБРАЗОВАЊА
И НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА У СРБИЈИ
– ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА ПОТОЊЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ
ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА**

Сажетак: Да би се успоставио ефикасан и делотворан систем образовања и научно-истраживачког рада у Србији, неопходно је његово правно и институционално уређење. Ово су две основне претпоставке развоја образовања и науке, које би требало да служе свим будућим генерацијама које настављају свој рад на темељима плодотворне интелектуалне заоставштине Владете Јеротића. Циљ рада је да се, кроз анализу правног и институционалног оквира образовања и научно-истраживачког рада у Србији, сагледају његове предности и недостаци и предложе мере за унапређење. Реч је о теоријском истраживању у коме је коришћена дескриптивна истраживачка метода и анализа примарних и секундарних извора литературе. Извор литературе су и позитивни правни прописи. Резултати истраживања показују да у Србији постоје прописи који детаљно уређују систем образовања и научно-истраживачког рада, као и да постоји читав низ релевантних институција у овој области. Пожељно је унапређење контроле примене прописа, што ће довести и до унапређења квалитета рада институција.

Кључне речи: образовање, научно-истраживачки рад, прописи, институције.

Aleksandra ILIC PETKOVIC
Faculty of Occupational Safety in Nis
University of Nis

Mile ILIC
Pedagogical faculty in Vranje
University of Nis

Vesna NIKOLIC
Faculty of Occupational Safety in Nis
University of Nis

LEGAL AND INSTITUTIONAL FRAMEWORK FOR EDUCATION AND SCIENTIFIC RESEARCH IN SERBIA – REQUIREMENTS FOR THE GENERATIONS TO COME AFTER VLADETA JEROTIC

Abstract: In order to have an efficient and effective system of education and scientific research in Serbia, it is necessary to establish its legal and institutional structure. These are two basic prerequisites for the development of education and science that should serve all future generations that continue to work and act on the basis of the rich intellectual heritage of Vladeta Jerotic. The aim of this paper is to analyze the legal and institutional framework of education and scientific research in Serbia and to identify its advantages and disadvantages and propose improvement actions. This is a theoretical study where the descriptive research method and the analysis of primary and secondary sources were used. References used included positive law. The results of this research indicate that Serbia has laws that regulate the system of education and scientific research in detail, including a whole range of relevant institutions as well. It is desirable to improve the control process regarding the implementation of regulations, which will lead to a better work of these institutions.

Key words: education, scientific research, regulations, institutions.

Данијела ЗДРАВКОВИЋ

Татјана МИЛОСАВЉЕВИЋ ЂУКИЋ

Педагошки факултет у Врању

Универзитета у Нишу

СТВАРАЛАШТВО АКАДЕМИКА ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА: У ФУНКЦИЈИ НЕГОВАЊА И ПОДСТИЦАЊА КРЕАТИВНОСТИ МЛАДИХ – БУДУЋИХ КРЕАТОРА ДРУШТВА У XXI ВЕКУ

Сажетак: Историја идеја и предметно подручје постављања структуре рада садржане су у општеприхваћеној *јеротићевској* синтагми „човек је вечити истраживач, човек је вечито дете и човек је вечити стваралац“, дакле, кроз визуру стваралаштва једног савременог класика – академика Владете Јеротића (1924-2018).

Веома су ретки у нашој средини људи, који се од осталих разликују по томе што су јавним дискурсима и публикованим стваралаштвом „разобличавали утицај популарних медијских личности – креатура савременог доба“, оснажујући поверење у „моћ културе“ за подстицај сазревања личности, и то личним, изузетним, научним постигнућем, креативношћу, доследним потврђивањем људских врлина, интелектуалним поштењем и духовном честитошћу. Такав је био Владета Јеротић. Циљ рада је истицање дубинског приступа и дубинског проучавања културе, који су повезани *јаством*, индивидуализмом и потребом да се укаже на утицај, подршку примарног залеђа кроз визуру дисциплинарних дискурса. У раду ће бити изложена досадашња искуства о Владети Јеротићу као племенитом учитељу и просветитељу српског народа, потом релевантни садржаји који о креативности Владете Јеротића говоре у духу његовог вишезначног стваралаштва као књижевника, психијатра, научника и религиозног мислиоца. Посебан осврт на стваралачки опус академика Јеротића биће дат у контексту успона индивидуализације младих у условима глобализације.

У закључном делу рада аутори дају пресек о дometима и ограничењима креативности у савременом друштву. Креативност је у постмодерном друштву препозната као суштинска животна вештина која захтева промовисање у свим сегментима људске делатности, актуелизујући значај социјалних креативних вештина, које због свог потенцијала успешно могу решити низ друштвених проблема. Ослањајући се на претпоставку да креативност може бити одлика сваког појединца, али уз адекватне подстицаје и подршку (примарно залеђе), стваралаштво Владете Јеротића се препознаје као доминантан чинилац у неговању и подстицању развоја *јаства* као упоришта креативности младих – будућих креатора друштва у XXI веку.

Кључне речи: јаство, креативност, индивидуализам, млади, савремено друштво, Владета Јеротић.

Danijela ZDRAVKOVIĆ

Tatjana MILOSAVLJEVIĆ ĐUKIĆ

Pedagogical Faculty in Vranje

University of Niš

CONTEMPORARY SOCIETY, INDIVIDUAL AND IDENTITY IN THE THINKING OF VLADETA JEROTIC

Abstract: The history of the idea and the subject matter of setting up the work structure are contained in the generally accepted Jerotic's syntagm "man is an eternal explorer; man is an eternal child, and man is an eternal creator" through the vision of the creation of a contemporary classic - academician Vladeta Jerotic (1924-2018).

There are rare people in our surrounding, which differ from others in the way that public discourses and published works "unveiled the influence of popular media personalities - the creatures of the modern age," empowering confidence in the "power of culture" for stimulating personal maturity by personal exceptional scientific achievement, creativity, consistent confirmation of human virtues, intellectual honesty, and spiritual chastity. Vladeta Jerotic was that kind of man. The aim of the paper is to emphasize the deep-seated approach and the in-depth study of culture, which are connected with *the self*, individualism and the need to point out the influence, the support of the primary background, through the vision of disciplinary discourses. The work will be preceded by the previous experience of Vladeta Jerotic as a noble teacher and educator of the Serbian people, and then relevant contents that speak about the creativity of Vladeta Jerotic in the spirit of his multifaceted creativity as a writer, psychiatrist, scientist and religious thinker. A special review of the creative opus of academician Jerotic will be given in the context of the rise of individualization of young people in the conditions of globalization.

In the final part of the paper, the authors give an overview of the scope and limitations of creativity in contemporary society. Creativity is recognized in the postmodern society as an essential life skill, which requires promotion in all segments of human activity, actualizing the importance of social creative skills, which can, due to their potential, successfully solve a number of social problems. Relying on the assumption that creativity can be a feature of every individual, but with adequate incentives and support (primarily the background), the inventiveness of Vladeta Jerotic is recognized as the dominant factor in nurturing and stimulating the development of *the self* as a foothold of creativity for young people - future creators of society in the 21st century.

Key words: the self, creativity, individualism, identity, modern society, Vladeta Jerotic.

„ТАЈНА ДЕТИЊСТВА“ У ДЕЛУ ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА И МАРИЈЕ МОНТЕСОРИ

Сажетак: Препознавање тајне у појави која се посматра и довођење те појаве у везу са порукама Светог писма („Будите као деца“, Мт. 18,3), реткост је у историји педагогије и културе уопште. А то је и данас један од начина да се истакне сложеност и значај предмета који се истражује. Марија Монтесори је написала студију *Тајна детињства* (2003, 2017), а Владета Јеротић књигу *О тајни* (2017).

У раду ћемо настојати да, тумачењем мисли два разнородна аутора, покажемо практични и суштински значај дискурса о тајни детињства. Овај дискурс живи више деценија у Монтесори школама и предшколским установама широм света („Васпитачица мора познавати и живети тајну детињства“, М. Монтесори), док се сличним идејама др Јеротића („Тајна је свуда око нас, она је најдубља у нама самима“, В. Јеротић) надахњују његови поштоваоци не само у земљи Србији.

Кључне речи: дете, тајна, живот, дечја права, преображај.

“THE SECRET OF CHILDHOOD” IN THE WORK OF VLADETA JEROTIĆ AND MARIA MONTESSORI

Abstract: Recognizing the mystery of the phenomenon that is being observed and linking it with the messages from the Holy Scriptures (become as little children, Matthew 18:3), is rarely seen in the history of pedagogy and culture in general. This is still one of the ways to emphasize the complexity and importance of the subject being analyzed. Maria Montessori wrote a study called *The Secret of Childhood* (2003, 2017), while Vladeta Jerotić wrote the book *On the Secret* (2017).

This paper will try to demonstrate the practical and essential importance of the discourse on *the secret of childhood* by interpreting the thoughts of two versatile authors. It has existed for several decades at Montessori schools and preschools around the world (“The teacher has to know and live *the secret of childhood*” – M. Montessori), while the ideas presented by Dr Jerotic (“The secret is all around us, it is deep inside ourselves” – V. Jerotic) have inspired his admirers, both in Serbia and abroad.

Key words: child, secret, life, child rights, transformation.

Александар СТОЈАДИНОВИЋ

Весна ЗДРАВКОВИЋ

Јелена ВУЧКОВСКИ МИНЕВСКА

Педагошки факултет у Врању

Универзитет у Нишу

МОЦАРТОВА *ЧАРОБНА ФРУЛА* ИЗ ВИЗУРЕ ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА

Сажетак: Бавећи се садржајима познатих музичких дела из прошлости, у очекивању да ће можда у неком од њих пронаћи потврду Јунгове идеје индивидуације, Јеротић се суочава са *Чаробном фрулом*, последњом Моцартовом опером. Испод привидне једноставности и бајковитости опере, Јеротић разоткрива дубље слојеве значења радње, вечите борбе добра против зла, просветљења против незнања и врлине знања, правде, мудрости и истине. Психоанализом главних јунака, принца Тамина и принцезе Памине, Јеротић открива невероватно богати и садржајни индивидуациони пут кроз који они пролазе. Окружени силама зла, принц Тамин и принцеза Памина окрећу се силама добра, верујући у њих и у свој прави избор на путу ка узвишеном и посвећеном, на путу ка сазревању, емотивном и интелектуалном. Индивидуациони процес главних јунака потврђује Јеротићеву мисао да се свет не може преобразити силом и моћи, већ само добротом и љубављу.

Кључне речи: опера *Чаробна фрула*, В. А. Моцарт, Владета Јеротић, индивидуација.

Aleksandar STOJADINOVIĆ

Vesna ZDRAVKOVIĆ

Jelena VUČKOVSKI MINEVSKA

Pedagogical Faculty in Vranje

University in Niš

MOZART'S "MAGIC FLUTE" AS SEEN BY VLADETA JEROTIC

Abstract: Jerotic decided to analyze numerous famous pieces of music from the past, hoping to find in some of these the confirmation of Jung's concept of Individuation and that is how he came across "Magic Flute", the last opera Mozart wrote. Under the ostensible simplicity and fairy-tale tone of this opera, Jerotic reveals deeper layers of meaning, the eternal conflict between good and evil, enlightenment versus ignorance and virtues of knowledge, justice, wisdom and truth. Jerotic conducted a psychoanalysis of the main characters, prince Tamino and princess Pamina, and revealed their incredibly rich and complex journey of individuation, surrounded by evil on every side, turning to the forces of good, having faith in them and in their right choice on their journey to the sublime and sanctified, on the path to maturity, both emotional and intellectual. The process of individuation that the main characters go through, confirms Jerotic's thought that the world cannot be transformed by force and power, but only by goodness and love.

Key words: Magic Flute opera, W. A. Mozart, Vladeta Jerotic, Individuation process.

Ивана ТАСИЋ МИТИЋ

Ана СПАСИЋ СТОШИЋ

Педагошки факултет у Врању

Универзитет у Нишу

ЈЕРОТИЋЕВО СХВАТАЊЕ О ВАСПИТАЊУ У СВЕТЛУ ХОЛИСТИЧКОГ ПРИСТУПА РАЗВОЈУ ЛИЧНОСТИ

Сажетак: Васпитање и образовање деце у савременим друштвеним околностима, у условима глобализације и свеprisутних информационих технологија, веома су комплексни процеси. Током историје школства, до данашњих дана, било је бројних и разноврсних покушаја да се сви расположиви начини и средства образовања и васпитања уобличи у један општеприхваћени модел који би дао основу и, зависно од околности и услова, преобликовао и надограђивао. У раду се бавимо утврђивањем сличности и разлика између Јеротићевог схватања васпитања и холистичког приступа развоју личности. Питања која се намећу проучавањем ових приступа не пружају коначне одговоре у циљу проналажења јединственог модела који ће омогућити развој унутрашњих потенцијала детета и допринети непрестаном промишљању, преиспитивању и обогаћивању васпитно-образовног рада школе.

Кључне речи: васпитање, холистички приступ, развој личности.

Ivana TASIĆ MITIĆ

Ana SPASIĆ STOŠIĆ

Pedagogical Faculty in Vranje

University in Niš

JEROTIĆ'S INTERPRETATION OF EDUCATION IN LIGHT OF HOLISTIC APPROACHES TO PERSONAL DEVELOPMENT

Abstract: The education of children in contemporary society has increased in complexity due to the influences of globalization and ubiquitous digital technologies. Throughout the history of education, there have been numerous and varied attempts made to shape all available means into a generally accepted model that would provide a basis and, depending on the circumstances, restructure and upgrade education models in existence. This paper discusses the similarities and differences between Jerotić's interpretation of education, taking a holistic approach to personal development. The contents of this study and analyses of different approaches to education do not provide any single solution to justify presence of a standalone, unique education model that would successfully enhance the development potential of a child and contribute to continuous thinking, re-examination and enrichment of the educational output of the school.

Key words: education, holistic approach, personal development.

ВЛАДЕТА ЈЕРОТИЋ: „О ВАСПИТАЊУ“

Сажетак: У раду се разматрају и анализирају бројне мисли, истраживања, сазнања и препоруке о процесу васпитања, односно о деци и родитељима, непоновљивог Владете Јеротића. Овај истакнути српски лекар, психијатар, књижевник и академик иза себе је оставио бројне научно-истраживачке радове у којима се разматра целокупан процес васпитања, и тиме дао огроман допринос како педагогији тако и другим наукама. Управо та бројна дела представљају полазну основу овог рада, чији је циљ сагледавање и анализа различитих сазнања, мисли и препорука о васпитању академика Владете Јеротића. Такође, још један циљ је сагледавање и повезивање сазнања о васпитању академика Јеротића, кроз могуће импликације, са тренутном праксом и трендовима у васпитању деце.

Кључне речи: васпитање, педагогија, деца, родитељи.

VLADETA JEROTIC: "ABOUT EDUCATION"

Abstract: The paper discusses and analyzes numerous thoughts, researches, knowledge and recommendations on the process of upbringing, that is, about the children and parents of the unrepeatable Vladeta Jerotic. This prominent Serbian physician, psychiatrist, writer and academician left behind numerous scientific research projects in which the entire process of education is being considered, thus contributing enormously to both pedagogy and other sciences. His numerous works testify to this.

This is precisely the starting point of this work, the aim of which is to examine and analyze various knowledge, thoughts and recommendations on the education of academician Vlado Jerotic. Also, another goal is to examine and link knowledge about the education of academics Jerotic, through possible implications, current practice and trends in the upbringing of children.

Key words: upbringing, pedagogy, the children, parents.

Сунчица СТОЈАНОВИЋ
психолог
ОШ „Вук Караџић“, Врање

„СВЕТ КАО РЕЧ“ У КОМУНИКАЦИЈИ СА ПРОФЕСОРОМ ЈЕРОТИЋЕМ

Сажетак: У раду ћу се бавити многобројним феноменима као суштинским категоријама које психоанализа третира у животу појединца и друштва. Они су представљени у тезама о трпљењу и страдању, о милости и жртви, о самосавладавању, самооцењивању и мењању, као и о ауторитарности и ауторитативности. Ови проблеми, или феномени, произашли су из монолога или дијалога, а резултат су сећања на вишегодишње сусрете и преписке са професором Владетом Јеротићем.

Кључне речи: Владета Јеротић, разговори, психоанализа, трпљење, самооцењивање, мењање.

Suncica STOJANOVIC
psychologist
Elementary School "Vuk Karadzic", Vranje

"WORLD AS A WORD" – DISCUSSION WITH PROFESSOR JEROTIC

Abstract: This paper will discuss multiple phenomena as the essential categories that psychoanalysis deals with in the life of an individual and a society. These phenomena are presented in the theses talking about endurance and suffering, mercy and sacrifice, self-control, self-evaluation and change, as well as authoritarianism. These problems or phenomena are the result from monologues or dialogues coming from multiyear encounters and correspondence with professor Vladeta Jerotic.

Key words: Jerotic, discussions, psychoanalysis, endurance, self-evaluation, change.

ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ У ВРАЊУ
УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ

ВЛАДЕТА ЈЕРОТИЋ – КЊИЖЕВНИК, НАУЧНИК
И РЕЛИГИОЗНИ МИСЛИЛАЦ

Лектори

Драгана Томић
Јелена Јовановић Костић

Технички уредник

Ненад Дејковић

Коректор

Сузана Златановић

Штампа

„Плутос“, Врање

Тираж

200

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

616.89:929 Јеротић В.(082)

**НАУЧНИ скуп са међународним учешћем Владета Јеротић -
књижевник, научник и религиозни мислилац (2019 ; Врање)**

Књига сажетака / Научни скуп са међународним учешћем

Владета Јеротић - књижевник, научник и религиозни мислилац ;
[главни и одговорни уредник Александар Стојадиновић]. - Врање :
Педагошки факултет у Врању Универзитета у Нишу, 2019 (Врање :
Плутос). - 91 стр. ; 24 cm

Упоредо срп. текст и енгл. превод. - "Одржавање научног скупа
'Владета Јеротић - књижевник, научник и религиозни мислилац' на
Педагошком факултету у Врању 5. априла 2019. године ..." прелим
стр. - Тираж 200.

ISBN 978-86-6301-029-1

а) Јеротић, Владета (1924-2018) -- Зборници

COBISS.SR-ID 276840972